

accent

258

REKORD
I VIT JUL-
AKTIVITETER

"JAG TVINGAS
LÄMNA MINA
BARN TILL EN
MISSBRUKARE"

Så jobbar
IOGT-NTO
i världen

*Drogfri
behandling
på Dagöholm*

**FÖRETAGANDE
SOM VÄCKER
FRAMTIDSHOPP**

ÖVERLEVAREN

Leif Andrée i rollen som sig själv

MÖJLIGHET ATT SÖKA STIPENDIER!

IOGT-NTO förfogar över olika fonder och stiftelser där medlemmar i IOGT-NTO-rörelsen kan söka stipendier. Här ser ni vilka fonder/stiftelser som är aktuella i år. Kompletta beskrivningar av fonder/stiftelser och information om hur ansökan går till hittar du på www.iogt.se/fonder eller ring 08-672 60 00 så skickar vi informationen till dig via brev. Välkommen med din ansökan!

STRANDMANFONDEN

Stipendier utdelas till unga medlemmar i IOGT-NTO-rörelsen för fortsatt utbildning i något praktiskt yrke, t.ex. jordbruk, trädgårdsskötsel, hantverk, verkstadsarbete eller liknande, till studieresa eller som hjälp vid grundandet av egen verksamhet eller för fortsatta studier vid universitet/högskola.

► **Ansök senast 28 april 2017**

OSCAR OLSSONS OCH ROINE RYDMAN-OLSSONS FOND

Stipendier/bidrag kan tilldelas medlemmar i IOGT-NTO-rörelsen för: utbildning för barns och ungdomars fostran, ledarutbildning för barn- och ungdomsverksamhet, utbildning för och arbete bland flykting- och invandrarbarn och ungdomar, utbildning för barn- och ungdomsverksamhet med anknytning till IOGT-NTO-rörelsens projektländer.

Föreningar kan tilldelas bidrag för: arrangemang för att engagera invandrarfamiljer i IOGT-NTO-rörelsens föreningsarbete, för enings medverkan i IOGT-NTO:s internationella arbete.

► **Ansök senast 28 april 2017**

IOGT-NTO:S UNGDOMSSTIFTELSE

Utdelning från stiftelsen till aktiviteter och utbildning inom IOGT-NTO-rörelsen som stimulerar till aktivitet bland ungdomar, till studerande ungdomar (särskilt inom områdena socialt arbete, media, sjukvård och polis) samt till fritidsanläggningar/kursgårdar för ungdomar.

► **Ansök senast 31 maj 2017**

STIG KROONS FOND FÖR IDÉUTVECKLING OCH ENTREPRENÖRSKAP

Fondens ändamål är att genom stipendier stimulera unga rörelsemedlemmar att utveckla idéer och skriva ner dessa till ett förslag om hur man ska göra för att på bästa sätt skapa resurser för arbetet mot alkohol, droger och våld bland ungdomar samt genomförandet av dessa idéer.

Den sökande ska vara högst 35 år och vara aktiv medlem i IOGT-NTO-rörelsen.

► **Ansök senast 31 maj 2017**

STIFTELSEN OSKAR FRANZÉNS STIPENDIEFOND

Fonden ger hjälp till utbildning för helnyktra ungdomar inom IOGT-NTO-rörelsen och som kan förväntas att i framtiden förbli aktiva i denna rörelse. Den sökande ska vara under 25 år, aktiv medlem i IOGT-NTO-rörelsen, kunna berätta vad stipendiet ska användas till och dokumentera utbildningen hen får stipendium för.

► **Ansök senast 31 augusti 2017** på särskild blankett (beställs från info@iogt.se).

THYRA OCH TURE E WESTERBERGS STIPENDIE- FOND

Stipendium ur fonden kan tilldelas medlem i IOGT-NTO som utbildar sig till läkare eller tandläkare. Den sökande ska ha varit medlem i rörelsen i minst tre år samt vara icke-rökare. Beslut om stipendium ur fonden sker under hösten 2017.

► **Ansök senast 31 maj 2017**

FOTO: PETER HOLGERSON

30

Socialt företagande. I de nio sociala företag som drivs inom IOGT-NTO erbjuds människor en plats att växa på.

FOTO: KRISTINA SAHLÉN

15

Överlevaren. I pjäsen Leif spelar folkkära Leif Andréa sig själv.

FOTO: ISTOCK

24

Dilemmat. "Den som har barn med en missbrukare måste vara nykter för två."

FOTO: HELENA GOLDEN

26

Bistånd. Så jobbar IOGT-NTO-rörelsen i världen.

FOTO: JENS WINGREN

40

Rollspel. Accent besökte rollspelsföreningen RELFA i Falköping när de bjöd in till Vit jul-aktivitet.

"Problematiserande paketering av alkoholfritt" | 4

OPINION Saara Koponen om hur det ena beroendet kan leda till det andra.

Hälsoexperter vill förbjuda alkoholreklam | 6

En ny studie har fått folkhälsoexperter att kräva förbud för alkoholreklam.

1 av 10 unga ser sig som nykterist | 12

Många unga nyktra identifierar sig som gamers, miljövänner och feminister.

Han leder tv-kör med hemlösa | 42

Operasångaren Richard Söderberg leder SVT-satsningen Gatans kör.

Engagemang som gav arbete | 44

MEDLEMMEN Raghad Al Ghanem kom från krisets Syrien och fick jobb på NBV.

När livet vänds upp och ned | 48

ORDFÖRANDEN När livet vänds upp och ned ser Johnny Mostacero sin skyldighet att leva livet fullt ut, och att vara tacksam.

Vådan av linjärt tänkande | 4

CHEFREDAKTÖREN Om riskerna med att enbart se framåt och sätta nya mål.

OMSLAGSFOTO
Kristina Sahlén

FOTO: NATHALIE C. ANDERSSON

Chefredaktören.

Ulrica Ambjörn

Vådan av linjärt tänkande

Det är den tid på året då vi förväntas blicka framåt, avge nyårsloften och sätta nya stolta mål om att prestera mer och bättre – bli smartare, snabbare och hälsosammare. Samtidigt översvämmas vi av larmrapporter om stressjukdomar och ökande ohälsotal. Växande ekonomiska och sociala klyftor, högre (ofta orealistiska) förväntningar, och brist på stöd och nära relationer pekats ut som bakomliggande orsaker.

Jag tror att den utveckling vi ser är också vådan av för mycket linjärt tänkande: allt fokus är riktat in i framtiden. Men vi behöver också blicka bakåt, minnas och reflektera över det som varit – lära av misstagen, men minst lika viktigt, känna nöjdhet och glädjas över det som varit bra. Då brukar det visa sig att det både finns en hel del att lära av och att glädjas över. Och även bli tydligt vad som behöver förbättras.

För Accents redaktion innebär det att vi gläds över resultatet av den läsarundersökning som gjordes i fjol. Vi har fått en tydligare bild av vad vi kan känna oss nöjda över – och vad som kan utvecklas och bli bättre. Det ska vi ägna oss åt under 2017.

God fortsättning!

Opinion.

SKRIV TILL OSS på accent@iogt.se
eller Box 12825, 112 97 Stockholm

Problematisering av alkoholfritt

■ Problemet med de alkoholfria alternativ som finns i dag är att flaskorna i de flesta fall är identiska med de flaskor och burkar som innehåller alkohol.

Problemet med majoriteten av alkoholfria alternativ är att de inte bryter mot alkohollagen. Industrin vill inte att det märkbart ska synas om det är alkohol eller alkoholfritt i flaskan. Konsumenterna verkar inte heller vilja att det ska vara någon skillnad. Jag har stött på många (inklusive mig själv en period) som vill mygla med att ölen i handen inte innehåller alkohol. Man håller till och med över drycken i ett glas, så att omgivningen inte ska märka att det står "non alcoholic" på flaskan. På så sätt smälter man in i mängden och slipper ta kritiken och stå till svars för sin nyktra kväll.

För mig som har en beroendepersonlighet är det väldigt svårt att skilja på en alkoholfri öl och en med alkohol. Jag är ju inte helt IQ-befriad, jag är fullt medveten om skillnaden, men när jag ser en alkoholfri öl så är det inte att den är alkoholfri som jag uppmärksammar. Utan jag relaterar direkt till alkoholens berusning, hur skulle jag kunna tänka på annat när flaskan eller burken när de ser likadana ut och den första smaken är ju densamma? Jag förstår att detta är helt obegripligt för någon som inte har en beroendepersonlighet. Och det kan handla om helt andra saker än alkohol: sex, spel, mat, coca-cola, inredning, kaffe, shopping, och mycket annat.

Det finns mycket som skapar ett merbegär hos människan och allt hänger ofta ihop – Ett beroende leder ofta vidare till ett annat beroende. Innan du dömer en annan människa om dennes beroendeproblematik av alkohol och andra droger, gör en grundlig inventering av dina egna.

SAARA KOPONEN

Mest läst på webben 2016

Här är de artiklar som blev mest lästa på accentmagasin.se förra året.

1. Gåvan – En nykter pappa
2. Ica-handlare drar in alkoholglass
3. Science fiction bakom medicinsk marijuana
4. Inget samröre med SD
5. Supportrar hånade nykter sportjournalist
6. IOGT-NTO startar kampanj mot alkoholisglassen
7. NBV ställer in samarbete med narkotikadebattör
8. 14 nya preparat narkotikaklassade
9. USA vill sänka gränsen för rattfylleri
10. Regler lättas: Fler kan få läkemedelsbehandling

Gå in på accentmagasin.se och prenumrera på Accents nyhetsbrev – du får veckans nyheter direkt i din mejl varje fredag.

Redaktionen. Det är vi som gör Accent.

accent

Accent ges ut av IOGT-NTO.
Pressläggning detta nummer: 20 jan.
Nästa nummer kommer ut: 17 mars.

Ulrica Ambjörn

Chefredaktör och ansvarig utgivare
073-372 62 51, ulrica.ambjorn@iogt.se

Maria Zaitzowsky Rundgren

Featureredaktör, reporter
08-672 60 56,
maria.zaitzowsky@iogt.se

Nathalie C. Andersson

Tjänstledig

Eva Ekeröth

Nyhetsreporter
08-672 60 50, eva.ekeroth@iogt.se

Jens Wingren

Digitalredaktör
073-372 62 53, jens.wingren@iogt.se

ETC Kommunikation

Layout och produktion

Bildbehandling Ola Falk **Adress** Accent, Box 12825, 112 97 Stockholm **Telefon** 08-672 60 50 **Fax** 08-672 60 01
E-post accent@iogt.se **Webbplats** www.accentmagasin.se **IOGT-NTO:s förbundskansli** Tel: 08-672 60 00,
Besöksadress: Gammelgårdsvägen 38, Stora Essingen, Stockholm, www.iogt.se **Prenumeration (295 kr/år)**
och adressändring 08-672 60 38, prenumeration@iogt.se, fax: 08-672 60 01 **Annonsbokning** Ulrica Ambjörn,
tel: 08-672 60 51, accent@iogt.se **Tryck** V-TAB, Vimmerby. **Obeställt material** Tidningen svarar inte för insända,
obeställda texter och bilder samt förbehåller sig rätten att redigera insänt material. **Lagring** Allt material i tidningen
Accent lagras och kan publiceras elektroniskt. Icke anställda måste meddela eventuellt förbehåll mot sådan lagring
och publicering. I princip publiceras inget material med sådant förbehåll. **Taltidning** Accent finns
även som taltidning. **ISSN** 0345-0406. Medlem i Sveriges Tidskrifter.

SVRIGES
TIDSKRIFTER

Upplev Kroatiens underbara övärld med oss!

Segla, vandra, sola, bada och ät gott i nykter gemenskap
IOGT-NTO-föreningen 22 *Gustav Wasa* i samarbete med Tabasco Adventures

Avresa 27 maj (1 vecka) 2017 från Split. Vi bor på lyxig båt, besöker små byar, vandrar, solar, badar och äter gott i nykter gemenskap. Pris 8500 kr per person i tvåmanshytt. Halvpension. Endast flyg och middagsmat tillkommer.

Mer information hittar du på www.el-tabasco.com.
Välkommen ombord!

Tabasco Adventures AB

SAILING ♥ WELLBEING ♥ HAPPINESS

www.el-tabasco.com

Välkommen till Socialt forum 2017

5-7 maj 2017, Hjälmmargården, Vingåker

Den **5-7 maj 2017** är det återigen dags för en ny omgång av IOGT-NTO:s populära Socialt forum. Helgen kommer att vara fylld med en massa familjevänliga aktiviteter, spännande seminarier och annat roligt. Seminarierna innefattar ämnen såsom "Vad är alkoholnorm?", "Kongress: vad är det?", "IOGT-NTO engagerar", social verksamhet med mera.

Självklart kommer det även att finnas fysiska aktiviteter och äventyr. Du kommer att få möjlighet att testa klättring, körsång, ridning, paddling, göra film, sumobrottning och mycket mer.

Plats:

Vi kommer att vara på Hjälmmargårdens kurs- och konferensanläggning utanför Vingåker, se **www.hjalmargarden.se**.

Pris:

Yngre barn 0-4 år: 0 kr

Äldre barn 5-12 år: 250 kr

Ungdom 13-18 år: 600 kr

Kursdeltagare: 600 kr

Program & anmälan kommer inom kort.

Läs mer på www.iogt.se/event/socialt-forum

Välkommen!

Vanligare att ADHD-medicin missbrukas

NARKOTIKA Det blir allt vanligare att ADHD-mediciner missbrukas. I takt med att allt fler får mediciner utskrivna har Sprututbytet i Malmö kunnat konstatera att preparaten dyker upp i missbrukarkretsar. Det rapporterar Sveriges Radio. Det verksamma ämnet i ADHD-medicin är metylfenidat som liknar amfetamin.

Berne Stålenkrantz, ordförande för Svenska Brukarföreningen säger till Sveriges Radio att han ser många människor som vill få ADHD-diagnoser för att få tillgång till den här sortens läkemedel och att detta ökar utifrån vad han erfar.

JENS WINGREN

Lättare för landsting att starta sprututbytesprogram.

Stopp för kommunalt veto mot sprutbyten

NARKOTIKA Det ska bli lättare för missbrukare att få tillgång till rena sprutor i Sverige. Det har riksdagen beslutat. Tidigare har kommunerna inom ett landsting behövt godkänna sprututbytesprogram innan de tas i bruk.

Nu ska landstingen på egen hand kunna starta sprututbytesverksamhet. Riksdagens röstade även igenom en sänkt åldersgräns för sprututbyten – från 20 till 18 år. Lagändringarna kommer att börja gälla den 1:a mars.

JENS WINGREN

Förbjud alkoholreklam anser experter efter att en studie visat att reklamen uppmuntrar unga till att dricka.

FOTO: ISEIER/PLICKR/CC BY 2.0

Hälsoexperter vill förbjuda alkoholreklam

Alkoholreklamen uppmuntrar unga att dricka och normaliserar högrisk-konsumtion hos kvinnor.

ALKOHOL En ny studie har fått brittiska folkhälsoexperter att kräva förbud för alkoholreklam. Studien, som refereras i *The Guardian*, visar att reklamen ofta strider mot branschens egna regler och att unga människor uppmuntras att dricka alkohol. Inte ens om reglerna följdes skulle barn och unga skyddas enligt experterna.

– Det är tydligt att självreglering inte fungerar. Vi efterlyser åtgärder från regeringar för att skydda barn från att exponeras för alkoholreklam, säger professor Ian Gilmore, ordförande i Alcohol health alliance (AHA), i artikeln.

Han är övertygad om att reklamen påverkar unga.

– Vi vet att alkoholreklam har ett innehåll och en form som tilltalar barn, och att de som exponeras för reklam börjar dricka tidigare, och dricker mer.

Enligt *The Guardian* lägger de stora alkoholjättarna AB Inbev och Diageo hela 15 procent av sin för-

säljning på marknadsföring. Det motsvarar 1,6 miljarder brittiska pund, eller närmare 18 miljarder svenska kronor.

Studien, som publicerats i den vetenskapliga tidskriften *Addiction*, gjordes i samband med fotbolls VM 2014 och leddes av Thomas Babor, professor vid University of Connecticut.

Ian Hamilton, en specialist på drogproblem vid University of York, som intervjuas i *The Guardian*, hävdar att marknadsföringen, särskilt den i sociala medier, kringgår lagen. Han menar att industrin genom att stötta musik- och idrottsevenemang får fram mer subtila budskap, som går ut på att man behöver alkohol för att nå framgång på olika plan.

I USA har mediekritikern Jean Kilbourne följt alkoholindustrins annonsering sedan 1970-talet. Hon noterar hur marknadsföringen i allt högre grad riktar in sig på kvinnor, på senare tid äldre kvin-

nor. Det skriver *Washington Post*.

– Traditionellt har alkoholreklamen mot män riktat in sig på att alkohol är ett sätt att få sex, medan budskapet till kvinnor varit att alkohol är en väg att få romantik. Marknadsföringen mot äldre kvinnor handlar om att normalisera alkohol som ett sätt att hantera stress, säger hon i en video i anslutning till artikeln.

Även hon menar att framväxten av sociala medier påskyndar en farlig utveckling, inte minst genom möjligheterna att dela och bädda in alkoholreklam.

– Reklamen uppmuntrar till högriskdrickande, till dagligt drickande i större mängder. Jag vill göra människor medvetna om de här budskapen – och om vad som ligger bakom dem, säger Jean Kilbourne.

Alcohol health alliance anser att alkoholreklam bör behandlas på samma sätt som tobaksreklam och att alkoholsponsring borde förbjudas.

EVA EKEROTH
ULRICA AMBJÖRN

Osynliga vinnare i ny kampanj

Miljonlotteriet satsar på en kampanj där de som gagnas av IOGT-NTO:s verksamhet lyfts fram. En av dem är Benthe Såstad.

I RÖRELSE Överskottet från Miljonlotteriet är IOGT-NTO-rörelsens största finansieringskälla. Nu lyfter Miljonlotteriet fram vert pengarna går i en serie reklamfilmer. I fokus för den första filmen står Benthe Såstad.

– Det känns jätteroligt eftersom jag verkligen älskar mitt jobb. Jag stortrivs på Vännplatsen.

Varför valde du att medverka?

– Jag har ett mångårigt missbruk bakom mig, men är narkotikafri sedan tio år, så jag har haft ett tufft liv. Jag fortsatte dricka alkohol, men är nykter sedan två år, mycket tack vare Vännplatsen. IOGT-NTO:s sociala arbete betyder jättemycket för mig, det hjälper mig att bibehålla en nykter livsstil. Reklamfilmen är ett sätt att visa mina fyra barn att livet kan bli bra.

– Jag har tyvärr förlorat vårdnaden om mitt yngsta barn och har dålig kontakt med min mamma. Jag hoppas att de sociala myndigheterna och mamma när de ser

mig i filmen förstår att jag är på rätt väg. Jag tror inte att Miljonlotteriet valt mig som sitt ansikte utåt om de inte hade trott på mig. Det betyder mycket för mig.

Hur var det att bli filmad?

– Jag trodde inte att jag skulle fixa det, så det var en stor seger att det gick så bra. Det svåraste var att låta bli att titta in i kameran. Jag tycker att det känns konstigt att se mig själv på film. Vad har jag gjort för att förtjäna att vara med? Det är ju bara lilla jag... men jag är jättestolt över det och har bara fått positiva kommentarer.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDREN

FOTO: NATHALIE C. ANDERSSON

Var femte man riskkonsument

ALKOHOL Nästan var femte svensk man är riskkonsument av alkohol. Det visar statistik från Folkhälsomyndighetens nationella folkhälsoenkät. Motsvarande siffra för kvinnor är en av åtta. Med riskkonsumtion menas för män att dricka mer än 14 glas per vecka och för kvinnor 9 glas.

Pi Högberg, sakkunnig på Folkhälsomyndigheten, säger till Nyhetsbyrån Siren att det är en så pass stor del av befolkningen att det bör ses som ett folkhälsoproblem.

Undersökningen visar också på geografiska skillnader. Södra Sverige och storstadsområden har högre konsumtion. I Norrland och län med en frikyrko tradition är konsumtionen lägre.

JENS WINGREN

FOTO: MILJONLOTTERIET.SE

FOTO: ISTOCK.

Anna Carlstedt ny samordnare mot extremism

I RÖRELSE Vid årsskiftet tog Anna Carlstedt, tidigare ordförande i IOGT-NTO, över uppdraget som regeringens samordnare mot våldsbejakande extremism. Avgörande för att hon skulle tacka ja till uppdraget var medarbetarna.

– Jag såg vad de åstadkommit. Det är en brett sammansatt grupp med hög kompetens. Jag har lång erfarenhet av att samordna och leda samverkan i grupperingar där man har olika bakgrund och utgångspunkter. Min starka sida är att vara lagledare och få ihop ett lag.

Från IOGT-NTO tar hon med sig tron på att världen går att göra bättre.

FOTO: NATHALIE C. ANDERSSON

– I IOGT-NTO finns en stark tro på att det går att påverka och förändra. Det är när människor tappar den tron som extremismen får sin grogrund.

För att komma åt den våldsbejakande extremismen poängterar Anna Carlstedt att det också behövs en rad insatser från andra

samhällsaktörer, både myndigheter och civilsamhället.

– Flyktingkrisen förra hösten var ett sådant tillfälle då både Röda korset, där jag då var ordförande, och andra organisationer arbetade sida vid sida med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap och Migrationsverket.

Den största utmaningen anser hon är att kommunicera allt bra som görs.

– Människor är rädda, det måste vi ta på allvar, men vi måste lyfta det enorma engagemang som finns och det som är bra. Vi får inte låta oss skrämmas. Rädslan får inte ta över, säger Anna Carlstedt.

EVA EKEROTH

Köpenhamn vill legalisera cannabis

NARKOTIKA Köpenhamns politiker har ännu en gång ansökt till den danska regeringen om att låta staden legalisera hasch på försök i tre år rapporterar SVT.

Politikerna bakom ansökan tycker att apoteket skulle vara lämpligt att sälja hasch till personer över 18 år.

Skånes politiker är oroad över Köpenhamns ihärdiga ansträngningar att få sälja hasch. För tre år sedan hade de ett möte med stadens överborgmästare för att uttrycka sin oro. De har också skrivit till den svenska regeringen.

EVA EKEROTH

HALLÅ DÄR!**Linda Nilsson...**

... **generalsekreterare för WFAD, World Federation Against Drugs, som pratat narkotika med påven Franciskus.**

Hur hamnade du i Vatikanen?

– Den påvliga vetenskapsakademien anordnade en workshop om det globala narkotikaproblemet. Jag blev medbjuden av Mentor international.

Vilka andra deltog?

– Främst forskare och representanter för katolska kyrkan. De flesta från Latinamerika, men San Patrignano, Childhood foundation och Mentor international var också där.

Öch drottning Silvia?

– Ja, hon var en av talarna på konferensen.

Vad fick du ut av konferensen?

– Det var väldigt intressant att få höra representanterna från Latinamerika. De tryckte på att de måste få bukt med brottslighet, korruption och de svaga institutionerna. En parlamentsledamot från Argentina påpekade att vi bidrar till kriminaliteten genom vår efterfrågan på deras droger. Det är bra att påven tar ansvar i de här frågorna. Han är tydlig och säger bra saker som att man måste ta hand om de utsatta, men inte ge efter för de krafter som vill tjäna pengar på narkotika.

Presenterades några nyheter?

– Nora Volkow, chef på National institute on drug abuse (NIDA), presenterade den senaste cannabisforskningen. Hon berättade att de får förklara för gravida att de inte ska röka cannabis eftersom tillverkarna rekommenderar det mot graviditetsillamående.

EVA EKEROTH

FOTO: HANNA SÖRENSON/FICKR/CC BY 2.0

Unga röker och dricker mindre och använder droger alltmer sällan.

Därför dricker inte unga

Dagens unga dricker mindre. Nu försöker forskare ta reda på varför och vad det innebär för folkhälsan.

ALKOHOL Peter Larm, forskare på Landstinget Västmanland, Centrum för Klinisk Forskning, och Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning, CAN, redogör för olika hypoteser som har lagts fram för att förklara de ungas nykterhet.

– Några hävdar att det är tack vare de förebyggande insatser som gjorts, nationellt och lokalt; föräldrars ändrade attityder eller på grund av ungas förändrade sätt att kommunicera. Alkohol behövs inte som smörjmedel om man

kommunicerar via sociala medier, säger han.

Andra menar att dataspelande fått pojkar att dricka mindre, och att den ökade hälsotrenden fått unga att tycka att alkohol är ofräscht. Ytterligare några tror att unga i stället tar narkotika.

– Några saker kan vi redan nu lägga fast. Unga använder även andra droger mer sällan och röker mindre. De skattar också sin hälsa och sina framtidsutsikter högre. De gör färre självmordsförsök, har bättre skolresultat, har färre

symptom på depression, färre psykosomatiska symptom och är normbrytare i mindre utsträckning. Däremot så tränar de inte mer, säger Peter Larm.

Dataspelande på vardagar påverkar inte, medan de som spelar på helgerna dricker mindre.

– De som är mycket på sociala medier dricker däremot mer, säger Peter Larm.

Många frågetecken kvarstår.

– Jag har hela tiden anat att det är ett ganska komplext samspel. Vi kommer inte att få ett svar på varför de inte dricker – vi kommer att få flera, säger Peter Larm.

EVA EKEROTH*Se även artikel på sid 12.*

Mindre pengar till internationellt arbete

IRÖRELSE IOGT-NTO-rörelsens internationella arbete kommer inte att få de anslag man sökt från Forum Syd. Det kan leda till att planerade samarbeten ställs in.

– Allt fler organisationer söker medel och många har sökt mer än tidigare. Det har gjort att samtliga större organisationer inom Forum Syd har fått stora nedskärningar, säger Sara Heine, chef för IOGT-NTOs internationella avdelning.

Cirka 75 procent av finansieringen av IOGT-NTO-rörelsens internationella arbete kommer från Forum Syd. Sent i höstas kom beskedet att en nedskärning med 21 procent av

det sökta bidraget är att vänta. Nu verkar det bli ytterligare 6 procent mindre för 2017.

– Det är jättetråkigt. Vi har en rad nya organisationer och projekt som vi hade tänkt påbörja samarbeten med. Där behöver vi tänka om och hitta andra medel.

Framför allt är det projekt i Vietnam och Malaysia som får stryka på foten.

– Där har vi jobbat alkoholpolitiskt men inte haft några samarbetsorganisationer. Nu kan vi inte starta den

Ungdomsparlament i Kambodja.

FOTO: PIERRE ANDERSSON

verksamhet vi önskat under 2017. Även i Kambodja och Laos hade vi tänkt utöka. Flera samarbeten kommer även att behöva avslutas tidigare än planerat.

JENS WINGREN

Avloppsvattnet avslöjar europeernas drogvanor

Kokain används mest på helger. Ecstasy knappt alls, medan metamfetamin nu nått Helsingfors.

NARKOTIKA Det visar resultatet av årets analys av avloppsvatten från europeiska städer. Undersökningen har genomförts av EU:s narkotikabyrå, European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction, EMCDDA, i 44 städer i 18 europeiska länder. De preparat som kontrollerats är amfetamin, metamfetamin, ecstasy, kokain och cannabis.

Resultaten visar att kokain främst förekommer i Västeuropa, särskilt i Belgien, Nederländerna och Storbritannien. I Östeuropa förekommer det i stort sett inte alls.

Enligt undersökningen används amfetamin främst i norra Europa. Metamfetamin däremot har hela

FOTO: DIRTYBOXFACE/FLICKR/CC BY 2.0

tiden använts i Norge, Tjeckien och Slovakien samt i tyska Dresden, nära tjeckiska gränsen. I år har drogen också nått Helsingfors. Av ecstasy finns få spår, undantagen är städer i Belgien och Nederländerna.

I stora städer är kokain och ecstasy vanligare, medan amfetamin och metamfetamin inte är kopplat till stadens storlek.

Förutom geografiska skillnader

märktes en skillnad mellan veckodagar. På helgerna dök mer kokain och ecstasy upp, medan amfetamin och metamfetamin fördelade sig jämnt över veckan.

Mätningarna genomförs årligen sedan 2011. I varje stad gjordes analysen dygnet runt under samma vecka i mars. Inga svenska städer deltog.

Framöver tror EMCDDA att analyserna kan användas på flera sätt, till exempel för att mäta förekomsten av nya droger, effekten av olika preventiva åtgärder, eller drogfrekvensen under festivaler eller andra evenemang.

Nu kan man också skilja på spår från konsumtion och produktion eller bortspolade oanvända droger vilket kan ge intressant information om att droger produceras i området.

EVA EKEROTH

Fler amerikaner dör av överdos

NARKOTIKA Förra året dog fler än 50 000 amerikaner av överdos. Det är fler än någonsin tidigare. Ökad användning av opiater, både i form av heroin och receptbelagda smärtstillande läkemedel, ligger bakom ökningen. Det rapporterar Chicago Tribune. Flest dödsfall orsakas av opioidläkemedel, som Oxycontin och Vicodin. Så många som 17 536 amerikaner dog av dessa förra året.

Nyligen rapporterade amerikanska myndigheter att medellivslängden är på väg att sjunka i USA. Överdoser är en bidragande orsak.

EVA EKEROTH

FOTO: ISTOCK

Morfinplåster kan döda dementa

NARKOTIKA Olika typer av morfinplåster har blivit allt vanligare som smärtlindring. Att plåstren allt mer kommit att användas på dementa patienter har fått Yngve Gustafsson, professor i geriatrik vid Umeå universitet, att reagera.

– Plåstren hämmar signalsubstanser vilket förvärrar demensen och även tar bort hunger och törst. Hälften av alla demenssjuka lider av sömnapné, vilket förvärras av morfinplåstren och kan leda till att patienten slutar andas under sömnen, säger han.

Ökade fallskador har också rapporterats som en biverkning hos äldre. När plåstret väl klistrats på håller effekten i sig i upp till en vecka.

JENS WINGREN

FOTO: JENS WINGREN

BILDEN

Uppmärksam nalle. Nallebjörnen är en symbol för trygghet, samtidigt är den ett tyst vittne till barnens utsatthet, säger Malin Lernfelt, Stadsmissionen, som i Göteborg placerat ut 300 nallar med tio olika budskap för att uppmärksamma utsatta barns situation.

KOMMENTAREN

Viktigt vägval i cannabisdebatt

Jag sitter på en föreläsning om cannabis arrangerad av Nykterhetsrörelsens samorganisation, NSO, ett nätverk där ett antal IOGT-NTO-föreningar och UNF-avdelningar ingår. Föreläsaren visar bilder på människor som han pekar ut som "typiska flummare". De ser ut ungefär som mina vänner gör. Sedan visar han skivomslag från några av mina favoritband och menar att de är inspirerade av snedtrippare.

Föreläsningens budskap är att cannabis orsakar personlighetsförändringar som kan ta sig våldsamma uttryck. Uttryck som går att koppla inte bara till väletablerade subkulturer (som till exempel hårdrock och meditationsutövande), utan också till vansinnesdåd och terrorism. Det är en kontroversiell idé, och än så länge saknar den vetenskapligt stöd.

FOTO: ULRICA ÅMBJÖRN

Med en växande liberaliseringsvåg blir frågan vilka fakta man stödjer sin argumentation på viktig. Cannabisdebatten har potential att segla upp i var mans medieflöde inom kort. Piratpartiet kommer att driva frågan i nästa val och vissa partiers

ungdomsförbund har också cannabis på dagordningen. Den som företräder en restriktiv politik kring cannabis gör därför klokt i att se över sina argument och sin kunskap i ämnet.

IOGT-NTO jobbar just nu med att utforma organisationens narkotikapolitik inför framtiden. Här gäller det att slå vakt om sin trovärdighet som en seriös aktör på den politiska arenan. Argumentationen måste byggas på solid evidensbaserad grund, på fakta och forskning – inte på stigmatisering av subgrupper och skrämselpropaganda.

JENS WINGREN

En buss kommer lastad... med mat till behövande.

FOTO: LASSE WENNMAN

IOGT-NTO-medlem årets miljöhjälte

Lasse Wennman från Gävle har utsetts till årets miljöhjälte 2016. Priset har han fått för att han samlar in mat till behövande.

I RÖRELSE Det nyinstittade priset Årets miljöhjälte tilldelades IOGT-NTO-medlemmen Lasse Wennman för hans arbete med Matakuten. Priset är en del av utmärkelsen Svenska hjältar, som TV4 låter publiken rösta fram.

– Det är väldigt hedersamt. Det var stort att få stå där på scenen på Cirkus. Hela min familj och många vänner var med, säger Lasse Wennman.

Matakuten startade han för drygt fyra år sedan. Organisationen samlar in mat, som butiker ska slänga, och skänker till behövande.

– Jag hade inte en tanke på att jag skulle göra en insats för miljön. Jag ville bara möta människors behov, säger han.

Det började med att han blev kontaktad av Coop som fått en felleverans av bröd.

– Jag trodde det var några limpör, men jag fick hela bilen full av bröd. Jag åkte ut till ett bostadsområde som jag jobbat i tidigare och ropade: BRÖD!

Det blev en lång kö och allt bröd gick åt.

– När jag kom hem sa min fru att vårt bröd var slut, så jag fick gå till Ica för att handla. Där sa de att de hade fikabröd över, och så var det igång.

Lasse Wennman var arbetssökande vid tillfället, och började köra runt och samla in matvaror.

– Jag hade tre drömmar: att jag skulle få lön, en bil och en lokal till verksamheten.

Efter att i två års tid ha använt sin privata bil

ställde en bilfirma upp med en bil. I nästa steg tog Lasse Wennman kontakt med Gästrike återvinnare.

– Jag stämde möte med deras chef och han anställde mig direkt. Det var ju återvinning det jag höll på med.

Nu hade två av Lasse Wennmans drömmar gått i uppfyllelse – det återstod bara en lokal.

– Då flyttade KRIS (Kriminellas revansch i samhället). Jag ville gärna ta över deras lokal, men hade inga pengar. Jag sökte upp Svenska kyrkan som åtog sig att stå för hyran. Nu är sex personer sysselsatta i olika arbetsmarknadsåtgärder och vi levererar råvaror till kyrkornas soppkök, RIA och LP-stiftelsen.

Det är inte första gången Lasse Wennman får pris.

FOTO: PRIVAT

Lasse Wennman.

– År 2014 utsågs jag till Miljönär, 2015 fick jag Uppsala stifts miljöpris och samma år blev jag utsedd till årets gävlebo. Det är stort för en som jag, som tidigare nästan blivit utskattad ur kommunen. Jag var narkoman i 23 år och ansågs som ett hopplöst fall. Då känns det speciellt med en sådan utmärkelse, säger han.

Nu har han varit nykter och drogfri i 26 år.

– Inte ett enda återfall på hela tiden, inte ens ett bloss. Jag är ett levande bevis på att det inte finns några hopplösa fall, säger Lasse Wennman.

Årets miljöhjälte har instiftats av TV4 och Världsnaturfonden.

EVA EKEROTH

Dagligt drickande ökar cirrosrisk

Att dricka alkohol dagligen ökar risken för att utveckla levercirros. Det visar dansk forskning.

ALKOHOL Årligen dör nära 170 000 människor i Europa av levercirros, det som i dagligt tal brukar benämnas skrumplever. Att alkohol är en stor riskfaktor när det gäller levercirros är i sig ingen nyhet. Men forskning visar att frekvensen i alkoholkonsumtionen, det vill säga hur ofta personen dricker, har större betydelse än tidigare känt. Dagligt drickande ökar risken jämfört med att dricka alkohol fem-sex dagar per vecka.

– För första gången kan vi i vår studie peka ut skillnaden i risk för normalbefolkningen mellan att dricka dagligen jämfört med fem-

sex dagar i veckan. Tidigare studier har varit inriktade på missbrukare eller de som redan är patienter, och där har dagligt drickande jämförts med berusningsdrickande, säger Gro Askgaard, forskningsledare vid Köpenhamns universitetssjukhus, till sajten *Bel Marra Health*.

Studien omfattar 56 000 danskar. För de manliga deltagarna var den starkaste faktorn för alkoholrelaterad levercirros den senaste tidens konsumtion, och inte den sammanlagda livskonsumtionen.

ULRICA AMBJÖRN

170 000

européer dör årligen av levercirros.

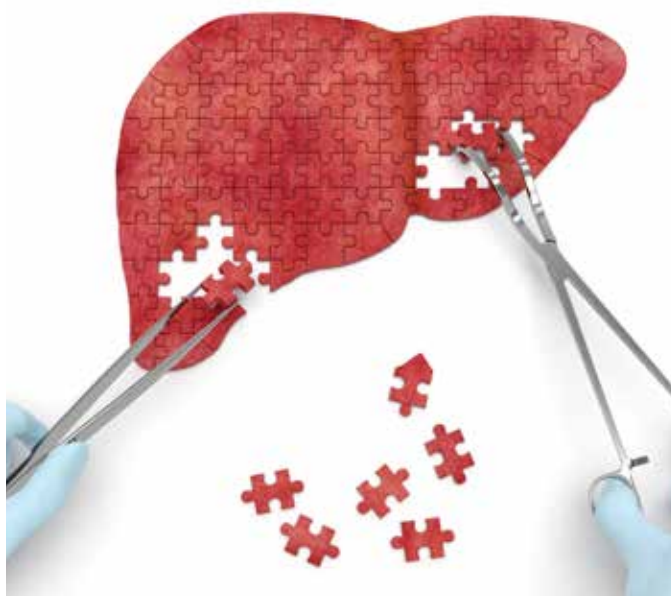

FOTO: ISTOCK

Stockholm Distriktstempels Byggnadsförening upa

**Kallelse till årsmöte
den 30 mars 2017**

Tid: Klockan 18.00

Plats: IOGT-NTO-gården, Klara
Södra Kyrkogata 20, Stockholm

Utöver sedvanliga årsmötesförhandlingar kommer ett förslag om stadgerevision att behandlas.

Ombud forutsätts medföra giltig fullmakt.

Välkomna!
Styrelsen

- Avsnitt 8 – Världen
- Avsnitt 7 – Skålen
- Avsnitt 6 – Ölen
- Avsnitt 5 – Julen

Lyssna på accentpodden du med!

Vitt vin ökar risk för hudcancer

ALKOHOL Vitt vin lanseras ofta som en sommar dryck som passar i solen. Men nu visar en amerikansk studie att vitt vin, mer än annan alkohol, ökar risken för melanom. Det skriver American Association for Cancer Research, AACR.

Melanom är den ovanligaste, men dödligaste formen av hudcancer. I studien ökar risken för melanom på bålen med 73 procent för den som dricker 20 gram ren alkohol per dag, vilket är något mindre än två glas (ett standardglas innehåller 12 g). Risken för melanom på armar, ben, huvud och nacke ökade endast med två procent.

Främsta riskfaktorn för melanom är ultraviolett ljus, såväl från solen som solarier. Alltmer tyder på att alkohol ska adderas till riskfaktorerna, i den här studien främst vitt vin.

Varför vitt vin skulle vara farligare än andra former av alkohol är oklart. Forskarna bakom den nya studien är själva förbryllade och efterlyser ytterligare forskning.

I studien ingick 210 252 personer.

EVA EKEROTH

48%

av bilförarna i Vietnam
kör bil onyktra.

KÄLLA: COUNTRY OFFICE FOR VIETNAM

FOTO: ISTOCK

1 av 10 unga ser sig som nykterist

Vad kännetecknar unga nykterister? Det har nykterhetsrörelsens studieförbund NBV tagit reda på.

I RÖRELSE På NBV:s uppdrag har *Ungdomsbarometern* analyserat svaren från de tio procent unga, 15–24 år, som definierar sig själva som nykterister i *Ungdomsbarometerns* årliga undersökning.

– Det är flera saker som utmärker dem. Mest intressant är att sociala faktorer är det centrala för deras engagemang. Det är något fler killar och något färre som bor i storstäder än genomsnittet. De är mindre tilltalade av att feta, och mer intresserade av att hjälpa andra, säger Anton Landhagen, expert på samhälle och livsstil på *Ungdomsbarometern*.

Flest nyktra finns i åldersgrupperna 17 och 22 år. Bland dem identifierar sig tolv procent som nykterister. Lägst andel återfinns bland 18-åringarna. Av dem säger sig endast åtta procent vara nykterister.

En del av svaren kan tyckas motsägelserfulla. Nykteristerna har oftare föräldrar som är akademiker och där familjens ekonomi

är god. De tycker att livet är tryggt, meningsfullt och rikt på vänner. Trots det anser de oftare än andra att livet är svårt, inte så roligt, och de oroar sig mer för framtiden.

– Jag tänker att det kan hänga ihop. De verkar ha ett större behov av trygghet och kontroll än andra. Det kan förklara varför de oroar sig mer för framtiden, säger Anton Landhagen.

En annan motsägelse är att de unga nykteristerna har en större tro att samhället går i rätt riktning, men ser mer dystert på sin egen framtid. Många identifierar sig som miljö-vänner och feminister, men också som "gamers" och datanördar.

Det förefaller alltså som de unga nykteristerna kan delas in i åtminstone tre grupper: De som är nyktra av politiska eller ideologiska skäl, de som är det för att det inte går ihop med deras spel- och datorintresse, och de som är nyktra av religiösa skäl.

– Även om nykteristerna varken

tränar mer eller mindre än andra så har vi en pågående hälsotrend. Vi kan inte utesluta att några också valt nykterhet av den anledningen. Då har vi en fjärde grupp, säger han.

Anton Landhagen hade inte väntat sig att så många skulle definiera sig som nykterister.

– Jag är positivt överraskad av att det är så många som tio procent. Det är ändå ett större steg att identifiera sig som nykterist än att bara inte dricka, säger han.

Ungdomens nykterhetsförbund, UNF, och andra nyktra ungdomsorganisationer har en stor potentiell medlemsgrupp. I gruppen mellan 15 och 24 år finns 1,2 miljoner individer. Tio procent betyder 120 000 som skulle kunna värvas direkt – utan att först övertygas om att bli nyktra.

– Den sociala faktorn indikerar att engagemanget fyller andra funktioner för nykteristerna. Det säger en del om hur man bör jobba om vill nå gruppen, säger Anton Landhagen.

EVA EKEROTH

Alkoholberoende hos 1 av 4 med ätstörning

FOTO: ISTOCK

Alkoholrelaterade problem är vanligare hos kvinnor med ätstörningar. Det visar en finsk studie.

ALKOHOL Det är vanligt att kvinnor med ätstörningar också har en annan diagnos. Ängest, tvångssyndrom och beroende är vanligt förekommande tillsammans med ätstörningar.

– Mer än 25 procent av patienterna med ätstörningar är alkoholberoende. Omvänt så har upp till 35 procent av kvinnorna med beroendesjukdom också haft ätstörningar, säger Linda Mustelin, forskare vid Helsingfors universitet vid en konferens anordnad av Svenska föreningen för alkohol- och drogforskning, SAD.

Forskarna har inte funnit någon skillnad mellan hur ofta gruppen med ätstörningar druckit jämfört med kontrollgruppen. Däremot vad gäller berusning. Vid 16 års ålder hade 25 procent av kvinnorna med ätstörningar någon gång varit rejält berusade, jämfört med 16 procent av kontrollgruppen.

– Kopplingen är starkast för bulimi, säger Linda Mustelin.

Av kvinnorna med diagnosen bulimia nervosa hade hela 35 procent varit kraftigt berusade, liksom 31 procent av kvinnorna

med anorexia. Skillnaden kvarstår i vuxen ålder.

Kvinnor som har, eller någon gång i livet har haft, ätstörningar uppger också att de har fler alkoholrelaterade problem än övriga kvinnor i undersökningen.

– Slutsatsen är att kvinnor som någon gång haft ätstörningar har mer riskbruk och fler alkoholrelaterade problem – även efter tillfrisknandet, säger Linda Mustelin.

Teorierna om vad som orsakar sambandet är flera.

– Möjliga mekanismer skulle kunna vara att det handlar om speciella personlighetsdrag. Det kan också handla om neurobiologi; gemensamma neurokemiska mekanismer kan ligga bakom, eller självmedicinering av kraftig ångest, säger Linda Mustelin.

EVA EKEROTH

10 000

kronor. Det fick organisationen Underground av Jönköpings läns nykterhetsförbund för sitt integrationsarbete.

Kallelse

Tollare och Wendelsberg kallar till förbundsstämmor 2017

Årets stämmor kommer att hållas på Wendelsbergs folkhögskola i Mölnlycke den 18–19 november. Det blir första gången i modern tid som IOGT-NTO:s folkhögskolestämmor hålls vid annat tillfälle än i anslutning till IOGT-NTO:s kongress. Det blir toppen! Nu får vi än mer tid att diskutera för folkhögskolorna särskilt angelägna frågor. Dessutom får vi tid att umgås, samtala, utbyta erfarenheter och folkhögskoletankar. Utöver det hinner vi med att förlusta oss på det sätt som bara kan ske i den faktiska folkhögskolemiljön och då alldeles särskilt på Wendelsberg och Tollare. Stämmorna kommer att genomföras i de fyra F:ens tecken; Förhandling, Folkbildning, Förlustelse och Förtäring. Ett oslagbart koncept vilket intygas av vilken folkhögskoleentusiast som helst.

Ombud vid förbundsstämma

IOGT-NTO-förbundet har rätt till sju ombud vid förbundsstämman. Ombuden utses av förbundsstyrelsen. Varje IOGT-NTO-distrikt har rätt till ett ombud vid stämman. Ombudet utses av distriktsårsmötet eller, om årsmötet inte har utsett något ombud, av distriktsstyrelsen. För varje ombud får två ersättare utses.

Övriga upplysningar samt anmälningsformulär finns på:

www.wendelsberg.se/forbundsstamma

Med folkhögskolehälsningar
Styrelserna för Tollares och Wendelsbergs folkhögskolor

Skådespelaren Leif Andréé

”Jag är en överlevare”

Leif Andréés uppväxt präglades av fattigdom, alkohol och våld. Men han har alltid varit en överlevare, och hittade i unga år in i skådespeleriet via NBV:s teaterverkstad.

TEXT MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN FOTO KRISTINA SAHLÉN

Applåderna tycks aldrig ta slut när den folkkäre skådespelaren Leif Andréé en regntung söndagskväll avslutar sin föreställning *Leif* på Stockholms stadsteater. Han står kvar i dunklet på scenen och tar emot publikens hyllningar. Några kommer fram och tackar för att han bjuder på sig själv och sin hisnande livshistoria, som rymmer så mycket mörker, men också ljus och skratt.

– Jag står alltid kvar på scenen, så att de som vill får komma fram. Många är väldigt berörda, säger Leif Andréé medan han med flinka fingrar dukar fram udda koppar och fat, té i kanna, hembakat kumminbröd, ost och smör.

Han sitter inte still många sekunder utan får fram och tillbaka mellan kösbordet och den röriga diskbänken. Drar

Fakta. Leif Andréé

Ålder: 59 år.

Familj: Hustrun Sophia, tvillingdöttrarna Yrsa och Vilda, 30 år, från ett tidigare äktenskap, samt tvillingsönerna Stellan och Victor, 13 år.

Bor: I lägenhet på Södermalm i Stockholm
Gör: Skådespelare. Har medverkat i filmer som *Torsten är far till alla barnen*, *En plats i solen*, *Nobels testamente*, tv-serien *Äkta människor* och *Pelle Svanslös*. Är aktuell i föreställningen *Leif* på Stockholms stadsteater.

ofta händerna genom sitt burriga hår som tenderar att falla ner i pannan, och låter orden flöda fram i kaskader av utvik-

ningar. Han pratar fort och lite andtrutet, som om orden inte alltid håller jämna steg med tanken. Leif Andréé är mycket, både i sin fysiska uppenbarelse och som person. Bullrig, varm, pratglad, bohemisk. Det står kaxigt Leif på t-shirten han bär. Naglarna är hårdrockigt svartlackade. Frågan måste ställas.

– Åh, det är för *Leif*. Ingen idé att ta bort mellan föreställningarna, säger han med ett snabbt leende.

Så här i backspegeln är han glad att han vågade tacka ja till att göra *Leif*. Men det var ingen självklarhet. Idén kom inte från honom själv, utan från regissören Lucas Svensson, som tyckte att skådespelarens brokiga livshistoria var så fascinerande att han ville skapa en teaterföreställning uti-

från valda minnen från framför allt uppväxten. För Leif Andréé var det viktigt att det inte blev sentimentalt. Därför finns humorn med för att balansera svärtan.

– För mig har det varit en process och en inre resa. Jag har ju ägnat många timmar åt att berätta. Gamla minnen har väckts till liv. Vissa saker känns fortfarande jobbiga att prata om trots att jag nu gjort föreställningen massor av gånger. Som misshandeln av min mamma. Det berör mig illa varje gång, säger han sakta.

När Leif Andréé var 14 år träffade hans mamma en man med psykopatiska drag. Mannen var lynnig och elak och hans

humör kunde skifta på en sekund. En falukorvsskiva som inte stekts enligt hans önskemål kunde utlösa knytnävsslag och blodvite. Mamma Margit var ofta blås-lagen, men bortförklarade skadorna med att hon gått in i ett skåp eller ramlat.

– Hon erkände aldrig hur hemskt det hade varit. Hon förnekade våldet och sa att han möjligen gett henne en puff, men att det inte var så farligt. Först mot slutet, innan hon dog, medgav hon att det nog inte var så smart att bli tillsammans med honom.

Leif Andréé suckar och skakar på huvudet.

Mamma Margit dog 2015 och kanske var hennes bortgång en bidragande orsak till att Leif Andréé kände sig redo att berätta sin livshistoria – som på många vis är sprungen ur hennes val. Hon var en mamma som på samma gång älskade sina barn, men inte tog hand om dem. Leif Andréé stod henne nära, men beskriver henne lakoniskt som ”strulig”.

Hon fick första sonen Lasse med sin ungdomskärlek och några år senare sonen Leif med en ny man. Men relationen tog slut och Margit klarade inte av att ta hand om sina söner. De fosterhemsplacerades och Leif Andréé hamnade som treåring hos ett barnlöst par som fäste sig mycket vid honom. Efter att han kom hem igen höll de kontakten och han var ett efterlängtat sommarbarn hos dem under hela barndomen. Senare kom Lasses pappa åter in i bilden och familjen utökades med ytterligare två pojkar. Men Leif Andréés biologiska far blev aldrig en del av sonens liv.

– Vi har väl träffats sammanlagt nio

**"Gamla minnen har väckts till liv.
Vissa saker känns fortfarande
jobbiga att prata om."**

LEIF ANDRÉE

FOTO: PETRA HALLBERG

Leif Andréé i
föreställningen
"Leif".

"Min tränare blev en förebild och simningen höll mig borta från alkohol och sniffning."

LEIF ANDRÉE

gångar. Det är en sorg att jag aldrig fick lära känna honom.

Leif Andréé berättar att barndomsåren efter att Lasses pappa blev hans styvpappa, var lyckliga. De var en familj som alla andra. Men visst dracks det en del, alkoholen var alltid närvarande vid begravningar, festliga tillfällen och högtider.

– Det finns alkoholism på bägge sidor av släkten och bland annat min morfar dog av sjukdomen. Men vi hade inga sociala problem. Livet var gott fram tills min styvpappa dog av cancer. Då rasade allt för mamma och hon sökte tröst i flaskan, säger Leif Andréé.

Änkepensionen spenderades på Systembolaget och de fyra barnen lämnades ofta vind för våg. I sin föreställning berättar Leif Andréé hur hans mamma periodvis försvann i flera dagar. Då var det upp till honom att se till att småbröderna fick mat och kom iväg till skolan. Han täckte upp för sin frånvarande mor och ljög för lärare och andra för att skydda henne och

familjen. Brodern Lasse var redan då ute på hal is. Han skulle senare hamna i ett missbruk som tog hans liv när han var 49 år.

Till frukost, lunch och middag serverades många gånger gröt i olika varianter – pengar till riktig mat fanns inte. Leif Andréé började dela ut reklam och tidningar i Östberga, där de bodde, för att dryga ut hushållskassan. Han slet dygnets alla vakna timmar med jobb, skola och med att ta hand om syskon och mamma. Han hatade hennes drickande och avskydde att komma hem från skolan och hitta henne berusad tillsammans med grannfruor. Det festades och söps helg som vardag och ibland ringde grannarna polisen, när fylleslagen blev högljudda.

– Det var fanimej inte kul. Det hände att jag tömde pavorna i vasken i ett försök att få stopp på mammas supande. Men det hjälpte ju inte, säger Leif Andréé och rycker på axlarna.

Vanmakten och oron var hans ständiga följeslagare. Men som den överlevare han är fann han snart en livlina att

greppa tag i – simträningen.

– Den blev min räddning. Jag blev snabbt duktig och den gav tillvaron struktur. Min tränare blev en förebild och simningen höll mig borta från alkohol och sniffning som många i min ålder ägnade sig åt, säger Leif Andréé, som också fann tröst i musiken, punk och David Bowie.

Men så gjorde en ny styvpappa entré. Kanske skulle det nu bli bättre hemma, tryggare?

– Vi var glada för mammas skull. Men han var butter och bestämd. Efter tre veckor small det för första gången. Sedan gick det bara utför. De drack tillsammans, han och mamma, och i fyllan blev det ofta slagsmål. Han var en skrämmande oberäknelig typ, hotfull och grym. Man visste aldrig var man hade honom. Jag sökte hjälp hos skolans kurator men hon frågade mig bara om jag hade pratat med honom, säger Leif Andréé och skrattar torrt.

Efter två outhärdliga år av våld i hemmet tog han chansen och flyttade till

"Jag har gjort en klassresa. Men ångesten finns där ändå."

LEIF ANDRÉE

Sundsvall med sin simtränare och två lagkamrater. Då hade det gått så långt att styvpappan hamnat på sjukhus efter att storebror Lasse slagit en yxa i huvudet på honom.

Leif Andréé tar ett djupt andetag. Den här vidriga scenen finns med i föreställningen, eftersom han inte vill hymla om hur illa det faktiskt var.

– Det var i oktober 1978. Vi kom hem och hittade mamma svårt misshandlad, det var blod överallt i lägenheten. Då rann det över för Lasse. Han hämtade en yxa och slog honom i skallen med den trubbiga änden. Han hamnade på sjukhus och Lasse i fängelse. Lägenheten fick vi renovera, så förstörd var den. Men efter den

händelsen rann förhållandet faktiskt ut i sanden.

Efter flytten till Sundsvall vände det sakta för Leif Andréé. Men det var tungt i början. Han hade halkat efter i skolan på grund av hemförhållandena och hade svårt att anpassa sig till sin nya tillvaro som inackorderad hos en frireligiös familj. Han kände sig ensam och tvingades bli vuxen snabbt. Av en slump fosterhemsplacerades småbröderna i Sundsvall efter misshandeln, så de hade i alla fall varandra.

Leif Andréé hann bli 24 år innan han flyttade tillbaka till Stockholm. Under en period försökte han sig på att jobba som

snickare tillsammans med Lasse, men insåg att han helst av allt ville bli skådespelare. Han kunde nämligen inte glömma sitt första möte med teatern. Åtta år gammal var han med i en skolpjäs – och blev förtrollad.

Så i stället för att fortsätta slipa trösklar började han på NBV:s teaterverkstad, och därefter hamnade han på teater Galeasen. Resten är historia. Han hör i dag till de mest respekterade inom sitt yrke och älskar sitt jobb. Men han har haft en tendens att ta på sig för mycket, kanske som ett sätt att hålla ångesten, som han har dragits med hela livet, stängnen.

Han har medverkat i filmer, tv-serier och teaterproduktioner, ofta samtidigt. Periodvis under livet har han självmedicinerat med alkohol. Efter skilsmässan från sin första fru föll han ner i ett svart hål. Han flydde till flaskan och medger utan omsvep att han drack alldeles för mycket. Men han skötte alltid jobbet och höll fasaden uppe – precis så som hans mor alltid gjort.

Händerna borrar sig återigen genom hårmanen. Blicken fastnar i taket innan han fortsätter:

– Jag går hos en terapeut vid behov, det är jätteviktigt att prata. Jag vet att jag har mycket att vara tacksam över. Jag har en underbar familj, ett jobb jag älskar och jag har gjort en klassresa. Men ångesten finns där ändå, troligen som en konsekvens av min uppväxt. Jag hoppas att jag genom min föreställning kan stärka andra som liksom jag har haft en utsatt barndom. ■

NARKOTIKAFRI VÅRD PÅ DAGÖHOLM

I juni ska de sista patienterna som använder narkotikaklassade läkemedel fasas ut från IOGT-NTO:s behandlingshem Dagöholm.

TEXT EVA EKEROTH FOTO MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Thomas Barrögård Fahlquist, förestandare på Dagöholm, ser fram emot att slippa substitutions-medicineringen.

– Jag tycker att det är en fördel. Både personal och patienter uppskattar beslutet. Behandlingsklimatet blir tryggare. Utifrån min erfarenhet är ofta dessa klienter minst motiverade, och det förekommer ofta sidomissbruk genom att patienterna fyller på mer av samma preparat, eller säljer för att finansiera sitt eget opiatmissbruk, säger han.

På IOGT-NTO:s kongress 2013 beslutades att Dagöholm inte längre ska ta emot patienter med läkemedelsassisterad rehabilitering för opiatberoende, LARO. Beslutet fick dock ingen omedelbar effekt då inga klienter skulle kastas ut och ingångna avtal fullföljas. I juni i år löper de sista avtalen ut.

Ett orosmoln har varit att Dagöholm, genom kravet på drogfrihet, ska tappa så många klienter att ekonomin är i fara. Thomas Barrögård Fahlquist är ändå optimistisk.

– Vi måste säga nej till en hel del uppdrag, men jag är alltid optimist. Har man en bra verksamhet så ger det nya uppdrag, säger han.

Han tror också att det är lättare att genomföra en sådan här förändring nu än det hade varit tidigare.

– Kommunerna har blivit mer nyanserade i sina upphandlingar. Tidigare kunde det ibland ingå som ett krav att ta emot LARO-patienter för att få teckna vissa avtal. Nu har man oftast en mer nyanserad och bredare uppdragsförfrågan, säger han.

Tomas Barrögård Fahlquist säger att gruppen som behöver läkemedelsassisterad behandling är tyngre att jobba med.

– De är oftast mer kriminellt belastade. Rent mänskligt kan jag tycka att det är ett problem att vi utesluter en hårt utsatt grupp, men det är också svårt att jobba med svärnotiverade grupper när kommunerna minskar tiden klienterna får stanna här. Vissa får bara en månad, säger han.

Genomsnittstiden är dock längre, tre månader och två dagar.

För att förbereda sig för den nya konkurrenssituationen har Dagöholms personal utbildats i metodutveckling och relationsteorier, skapat en gemensam värdegrund samt utvecklat sättet att bemöta klienter och socialtjänst.

– Värdegrunden genomsyrar allt vi gör. Väl genomförda behandlingsuppdrag och ett gott bemötande är det effektivaste sättet att få nya uppdrag, säger han.

Thomas Barrögård Fahlquist ser kam-

ratstödet inom IOGT-NTO som den främsta konkurrensfördelen.

– Allt fler kommuner vill att behandlingshemmen ska kunna erbjuda tjänster som handlar om nätverk, medberoende, anhöriga och eftervård. Vi har en unik möjlighet med ett landsomfattande kamratstöd. Men min bedömning är att de behöver mer stöd. Vi behöver kontinuitet i kamratstöden. Som det nu är bygger det ofta på en eldsjäl. Slutar den så upphör verksamheten mer eller mindre.

Kamratstöden behöver mer stöd från IOGT-NTO anser Thomas Barrögård Fahlquist:

– De skulle behöva hjälp med myndighetskontakter och med att marknadsföra sig mot kommunerna för att påvisa de stora vinster kommunerna gör där kamratstöden finns. Med rätt stöd och rätt kontakter skulle det säkert kunna ordnas en kommunal delfinansiering av verksamheten, åtminstone i de större kommunerna, säger han. ■

Fotnot: LARO står för Läkemedelsassisterad behandling vid opiodberoende.

Om Dagöholm

Sedan 1939 har IOGT-NTO bedrivit behandlingsverksamhet på Dagöholm. Dagöholm tar emot klienter med alla slags substansberoenden. I juni i år löper det sista avtalet ut enligt vilket patienter med läkemedelsassisterad behandling tas emot. Dagöholm arbetar med metoderna MI, återfallsprevention och KBT.

”JAG MÅSTE LÄMNA MINA BARN TILL MISSBRUKARE”

Varannan vecka tvingas Sabina lämna sina två barn, 8 och 9 år gamla, till deras missbrukande pappa. Hon är ständigt orolig för att något ska hända dem. Men socialtjänsten hotar att ge vårdnaden till pappan om hon inte samarbetar. Här är hennes berättelse.

TEXT **MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN** FOTO **ISTOCK**

MNA EN

Sabina var drygt 20 år när hon träffade den fem år äldre Alex på en utbildning. Hon föll för hans charm och för att han fick henne att skratta. Hon är upp-vuxen i en dysfunktionell familj och hade flera destruktiva förhållanden bakom sig. Nu ville hon skynda långsamt. Och till en början blev det som hon ville. Men snart började Alex ställa krav på att Sabina måste välja: satsa eller göra slut.

– Jag valde att satsa och efter det gick det väldigt fort. Jag fick träffa hans familj och vänner och såg snart att han levde i en värld med mycket alkohol och droger. Jag hade själv umgåtts i sådana kretsar, men hade aldrig testat droger, säger Sabina.

Sabina berättar att hon blev allt mer indragen i hans leverne, trots att hon kände att det var något som inte stämde.

"De är solidariska med honom, det är ju deras pappa."

SABINA

– Jag var förälskad och blind för hans brister. Vi flyttade ihop och efter det blev jag snabbt helt beroende av honom. Jag slutade att träffa mina gamla vänner. Han blev hela min värld och jag tappade bort mig själv och mina behov, säger hon och tystnar.

Ju hårdare den känslomässiga bindningen blev, desto sämre mådde Sabina psykiskt. För att blidka hans lynniga humör gick hon med på att prova droger. Hon tänkte; kanske får jag hans villkorslösa kärlek om jag anpassar mig och gör det han gör?

– Jag tänjde på mina gränser för vad som är okej. Han odlade cannabis och det accepterade jag. Han krävde sex och jag

ställde upp. Jag gjorde allt han sa i hopp om att bli älskad. För vid det här laget var han aldrig nöjd. Allt var mitt fel. Han lovade att bättra sig, men det blev aldrig bättre, säger Sabina.

Efter några års samliv blev hon oplanerat gravid. Vid det laget knaprade Alex i sig tabletter, förutom alla droger han tog.

– Jag ville att han skulle lägga in sig för behandling, men han vägrade. Då anmälde jag honom till socialtjänsten, vilket gjorde honom rasande. Men eftersom han är bra på att manipulera hände inte så mycket efter anmälan. I stället skickades jag gravid till Systembolaget för att köpa alkohol till honom. Som jag skämdes med min stora mage...

Efter sonens föddes blev det ännu värre. Alex vinglande berusad ut med barnvagnen och när babyn skrek stoppade han ett öldoppat finger i hans mun för att han skulle vara tyst, berättar Sabina, som var livrädd för att han skulle göra barnet illa. Men när hon hotade med att lämna honom lovade han att han skulle göra hennes liv till ett helvete om hon drog.

– Så jag stannade. Ett år senare blev jag gravid igen och efter vår dotters födelse förvärrades situationen ytterligare. Jag ville lämna honom, men var jätterädd att han skulle ta barnen eller skada dem. Han skämtade om att han skulle kväva vår dotter.

Efter en tid blev Sabina återigen gravid och då bestämde hon sig för att kasta ut Alex. Hon tog kontakt med kyrkan, som hjälpte henne och hon gjorde en ny anmälan till socialtjänsten. I det här kaoset mådde hon så dåligt att psykiatri fick kopplas in.

Sabina tror att den stress och ångest

hon kände bidrog till att hon fick missfall. Och snart var hon tillbaka hos Alex igen. Psykiskt skör och med självförtroendet i botten. Hon såg ingen utväg efter allt som hänt, och trots att de nu inte längre bodde ihop hade Alex en enorm makt över Sabina. Han ringde på dörren och krävde att få ligga med henne. Efter en våldtäkt gjorde hon en polisanmälan. Socialtjänsten kopplades åter in och rekommenderade henne en kontaktfamilj.

– Men Alex nekade förstås till alla anklagelser. Det beslutades att han skulle få umgänge med barnen om han inför varje umgängestillfälle testades för alkohol, säger Sabina, som hoppades på att få ensam vårdnad.

Men i stället för att äntligen få lite lugn och struktur i tillvaron blev det tvärtom. Hon beskriver hur socialtjänsten, av anledningar som hon inte begriper, gjorde en helomvändning. De ansåg nu att Sabina var dysfunktionell och att hennes psykiska status påverkade barnen negativt. Hon och barnen skickades till ett utredningshem.

– De ansåg att barnen måste bättra utan mig, säger hon uppgivet.

Kontaktfamiljen fasades ut och Alex fick ha barnen varannan vecka – och så är det fortfarande. Ibland kommer hans mamma, som enligt Sabina ofta luktar alkohol, och hämtar. Hemma hos Alex är det kaos. Han får inte i väg barnen till skolan, de får ingen frukost och får reda sig själva medan han sover ruset av sig.

– De har berättat att pappa dricker sprit och sover mycket. Men de är solidariska med honom, det är ju deras pappa. Och Alex säger till barnen att om de skvallrar

"Det är tydligen mig det är mest fel på, eftersom jag inte vill samarbeta."

SABINA

för mamma så kommer de inte att få träffa honom. Så de har lärt sig att lägga locket på och inte berätta allt, säger Sabina.

Hon har berättat om situationen för socialtjänsten.

– Men de säger att jag inte ska prata illa om Alex. Då kan han få hela vårdnaden. Så jag vågar inte säga för mycket, för då kan det vändas emot mig. Tjänstemännen ser ju att Alex har brister. Men det är tydligen mig det är mest fel på, eftersom jag inte vill samarbeta.

Sabina menar att Alex är manipulativ och att han duperar tjänstemännen. Men hon tycker att det är märkligt att de inte

"Jag var
förälskad och
blind för hans
brister."

SABINA

tror på barnen som öppet berättar att pappa dricker. Även barnens skola har gjort en anmälan och pappan har ombetts lämna blodprov, men när han vägrar får det inga konsekvenser.

Sabina har nästan gett upp hoppet om att få vårdnaden om sina barn och hon känner sig knäckt och uppgiven.

– Får det verkligen få till så här? Jag känner mig sviken av samhället. Myndigheterna tycks leta efter fel hos mig. De menar att jag brister i omsorg och kärlek till barnen. Men ingen går hem till Alex och kollar. Han har inga rutiner alls, allt är ett enda kaos. Hos mig finns struktur, kärlek och omsorg. Jag använder inga droger och dricker inte alkohol. Jag fattar inte hur det har kunnat bli så här. ■

Fotnot: Sabina och Alex heter i verkligheten något annat.

"De menar att jag
brister i omsorg och
kärlek till barnen."

Nästa år kan barnkonventionen bli lag. Men frågan är om det innebär att barns rätt att inte träffa en våldsam eller missbrukande förälder stärks. Accent har pratat med en forskare och en psykolog om barn som tvingas umgås med **föräldrar som brister i omsorg.**

Föräldraideal styr umgänget

"MAN LYSSNAR FÖR

I den färska doktorsavhandlingen

Better safe than sorry? har Örebroforskaren Anna L Jonhed intervjuat 165 barn, varav tre fjärdedelar har umgänge med sina våldsamma, och i flera fall missbrukande, fäder. En del av dessa barn har övervakat umgänge.

Hon menar att umgänget är i enlighet med rådande familjeideal och normer om det jämställda föräldraskapet. Lagtexten är skriven så att alla barn har rätt till god omvårdnad och att vårdnadsföräldern ska underlätta kontakten med umgängesföräldern – förutsatt att det inte föreligger en risk för barnet.

– Men om mamman vägrar att låta barnet träffa pappan för att hon anser att det är farligt så riskerar hon själv att förlora vårdnaden, eftersom hon inte underlättar kontakten med pappan. Det blir fel hur hon är gör, säger Anna L Jonhed.

Hon säger att man måste skilja på kärlek och förmåga till omsorg.

– En förälder kan älska sitt barn men ändå sakna förmåga att tillgodose dess

Anna L Jonhed.

behov, och i dessa fall måste man överväga vad som är i barnets bästa. Då kanske inte övervakat umgänge är lämpligt. Men en förälder som vill ha umgänge agerar helt enligt de familjeideal vi har. En mamma som hävdar att pappan inte är lämplig agerar i motsatt riktning, säger Anna L Jonhed.

Ett exempel är att en mamma kan få böter om hon vägrar släppa iväg sitt barn till pappan. Men om pappan inte dyker upp vid avtalat tillfälle för att träffa sitt barn händer ingenting.

– Man säger att det inte är bra att tvinga en förälder till umgänge, samtidigt som barnet inte har rätt att vägra träffa en förälder, säger Anna L Jonhed.

Utifrån sin forskning kan hon konstatera att det inte är någon skillnad i barnens

psykiska mående om de har kontakt med sin våldsamma pappa eller inte. Det blir alltså ingen positiv pappa-effekt.

– Teoretiskt, och enligt de föräldraideal som råder, borde de barn som träffar sin pappa må bättre. Men så är inte fallet, säger Anna L Jonhed.

Hon anser att den svenska lagen, föräldrabalken, borde skrivas om för att barnets perspektiv ska vägas in mer i besluten om umgänge.

– Lagen talar om behov av nära och god kontakt, men i dag handlar umgänget om kvantitet och inte om kvalitet. Med kvaliteten som främsta begrepp kan man vid behov villkora kontakten. Ett villkor kan vara umgängesstöd i de fall barnet vill träffa sin pappa. Ett annat kan vara krav på drogfrihet.

Bo Blåvarg är psykolog och verksamhetschef på Ersta Vändpunkten i Stockholm, där stöd till familjer som lever med missbruk erbjuds. Han träffar dagligen nyktra föräldrar som oroar sig för att behöva lämna sina barn till en missbrukande umgängesförälder, ofta – men långt ifrån alltid – pappan.

Men då lagen ger även en missbrukande förälder rätt till umgänge, om inte barnet far illa, måste den andre föräldern lämna över sitt barn.

– Tyvärr lyssnar man alldeles för lite på barnen. De vet ofta själva om de vill träffa föräldern eller inte. Men om denne har rätt till umgänge måste barnen träffa henne eller honom, oavsett vad de känner.

"I dag handlar umgänget om kvantitet och inte om kvalitet."

ANNA L JONHED

Kvantitet snarare än
kvalitet styr umgänge.

LITE PÅ BARNEN"

Det kan knappast vara för barnens bästa. Inte heller är det för barnets bästa att träffa sin missbrukande förälder för att barnet vill ta hand om föräldern. Många barn tar på sig ett stort ansvar och får inte vara barn. De lever med en ständig oro, säger Bo Blåvarg.

Han menar att den nyktra föräldern ofta måste vara nykter för två, och att många lever med dubbla almanackor och i ständig beredskap. De vet att de kan tvingas rycka ut snabbt, eftersom umgängesföräldern inte dyker upp eller faller igenom. Det är också ofta de som har det ekonomiska ansvaret. Ofta blir dessa mammor och pappor utmattade, trötta och ledsna, vilket paradoxalt nog kan ligga dem i fatet.

– De kan få frågan av socialtjänsten om de verkligen klarar av att ta hand om sina barn, säger Bo Blåvarg.

Han tycker att utredningstiderna kan vara ett problem och att många mammor har lärt sig att bli oändligt tålmodiga. De är måna om att aldrig visa sig trötta, arga

FOTO: ERSTA VÄNDPUNKTEN

Bo Blåvarg.

och ledsna, eftersom det kan slå tillbaka emot dem.

Ett annat stort problem är att socialtjänsten har för dåliga resurser, vilket ofta resulterar i att man inte alltid pratar med barnet enskilt. Ofta har man inte heller tillräckligt med underlag för att gå vidare och måste invänta fler anmälningar.

– Det är viktigt att ta reda på hur barnet

känner och tänker, och att den nyktra föräldern får hjälp och stöd. På Ersta Vändpunkten finns stödgrupper för föräldrar och barn som lever med missbruk där de öppet kan prata om hur de har det med andra i samma situation, säger Bo Blåvarg.

I den bästa av världar skulle han önska att socialtjänsten inte för snabbt släpper misstankar om missbruk. Föräldraskap i kombination med beroendesjukdom fungerar inte, och det är viktigt att lägga resurser på att göra efterforskningar och ta prover. Den som har ett missbruk måste också förstå sitt ansvar att tillfriskna för att därefter eventuellt få umgänge eller vårdnad om sitt barn.

När det gäller alkohol är det knepigare, eftersom det är en laglig drog och vi är vana vid att tänka att alkohol är okej.

– Men i nära relationer kan det drabba hårt. Jag hoppas att barnkonventionen blir lag och att man blir bättre på att ta reda på hur barnet har det och dömer till umgänge utifrån barnets villkor, inte umgängesförälderns. ■

Fakta. Utsatta barn

Ungefär 385 000 svenska barn beräknas leva med minst en förälder som har ett missbruk.

KÄLLA: FOLKHÄLSOINSTITUTET.

"Många barn tar på sig ett stort ansvar och får inte vara barn. De lever med en ständig oro."

BO BLÅVARG

Alkohol ökar ohälsan och är ett hinder för utveckling. IOGT-NTO-rörelsen samarbetar med en rad **organisationer världen över** för att minska skadorna av alkohol, bidra till ökad demokrati och bättre hälsa.

TEXT EVA EKEROTH

SÅ JOBBAR IOGT-

AFRIKA

Burundi

BGGA

Flickscouter som använder scoutmetoden för att arbeta förebyggande med unga. Jobbar alkoholpolitiskt, främst på lokalnivå och med skolinformation.

BAPA

Nätverk som jobbar för en folkhälsobaserad alkohollagstiftning. En plattform för kunskapsutbyte genom kontakter med alkoholpolitiska allianser runt om i världen.

Kenya

KGGA

Flickscouter som stärker flickor genom att låta dem diskutera livsfrågor, relationer, sex och hälsa. Arbetar politiskt bland annat med att kontrollera att alkohollagar efterlevs.

SCAD

Ungdomsklubb som lär unga att debattera och argumentera. Arbetar med drama och uppmuntrar till hälsosamma

aktiviteter. Pådrivande för en nationell lagstiftning.

Blue Cross

Verksamhet bland gatubarn, driver barnhem, men också öppen verksamhet. Låxhjälp, skoluniformer, möjlighet att leka och serveras lagad mat.

KAPA

Nätverk som jobbar för en folkhälsobaserad alkohollagstiftning. En plattform för kunskapsutbyte genom kontakter med alkoholpolitiska allianser runt om i världen.

Rwanda

RGGA

Flickscouter som använder scoutmetoden för att arbeta förebyggande med unga. Jobbar alkoholpolitiskt, främst på lokalnivå och med skolinformation.

Rwanda

RADAPA

Alkoholforskningscenter som arbetar för en alkoholpolitik i linje med WHO:s riktlinjer.

Uganda

UYDEL

Arbetar med att minska alkoholkonsumtionen hos unga genom alkoholpolitiska åtgärder.

Tanzania

FEMINAHIP

Från början en ungdomstidning, numera även ett TV-program och ett stort nätverk med tjej-klubbar över hela landet. Alkohol, sex och HIV står på agendan.

TGGA

Flickscouter som använder scoutmetoden för att arbeta förebyggande med unga. Jobbar alkoholpolitiskt, främst på lokalnivå och med skolinformation.

TPHA

En organisation för professionella inom hälsosektorn. Politik och praktik för en hälsosamlivsstil är deras fokus. Våld i nära relationer är en viktig fråga.

WOCHIWI

Kvinnoorganisation som både kan ge juridisk hjälp

till misshandlade kvinnor och mikrokrediter till kvinnor som vill ställa om från alkoholproduktion.

IDYDC

Ett center för utsatta barn, gatubarn och barn med funktionsnedsättning. Jobbar med familjeåterförening och för lokal reglering av alkohol i byar.

TAANET

Nätverk som jobbar för en folkhälsobaserad alkohollagstiftning. En plattform för kunskapsutbyte genom kontakter med alkoholpolitiska allianser runt om i världen.

Uganda

UGGA

Flickscouter som använder scoutmetoden för att arbeta förebyggande med unga. Jobbar alkoholpolitiskt, främst på lokalnivå och med skolinformation.

UNACOH

Ökar medvetenheten om alkohol och andra droger i sockerrörsområden

FOTO: HELENA GOLDEN

där överbliven melass används för att göra alkohol. Samarbetar med fack och arbetsgivare.

KYDA

Arbetar med gatubarn. Skoluniformer, stöd för barnen att komma tillbaka till skolan. Föräldrastöd och information om alkohol och narkotika.

UAPA

Nätverk som jobbar för en folkhälsobaserad alkohollagstiftning. En plattform för kunskapsutbyte genom kontakter med alkoholpolitiska allianser runt om i världen.

FOTO: HELENA GOLDEN

NTO I VÄRLDEN

ASIEN

Kambodja KYA

Ungdomsorganisation. Arbetar med ledarskap och utvecklingsfrågor för att minska alkoholskador. Unga håller workshops för att påverka lagstiftningen.

PDP

Fokus på fattigdomsbekämpning och ökad jämställdhet. Rapporterar om effekter av lokala alkoholrestriktioner till nationell nivå och lobbyar för alkohollagstiftning.

PKKO

Projekt som jobbar med byutveckling och information om alkohol och andra droger samt HIV/AIDS. Rehabilitering och utbildningar för unga och vuxna.

CMH

Arbetar med tobak och alkohol. Samlar in fakta och statistik och påverkar institutioner och myndigheter för att få till skyddande alkoholregleringar.

Laos LSDA

Försöker påverka läroplaner och informerar om alkohol- och narkotikasituationen. Stöd till studenter och skolelever, bland annat genom "life skills training".

PFHA

Stöttar sårbara och utsatta grupper på landsbygden. Förbättrar familjehälsan genom att öka medvetenheten, informerar om hiv/aids, aborter och säkert havandeskap.

Malaysia APAM

Ökar medvetenheten om alkoholrelaterade skador. Arbetar med lokala strategier och för att implementera evidensbaserad lagstiftning.

Myanmar MCFB

Kristen organisation, ursprungligen för blinda, som arbetar med alkohol och sambandet med våld i hemmet, våldtäkter och olyckor och nationell alkoholpolitik.

WON

Kvinnoorganisation. Vill skapa utrymme för kvinnor och göra kvinnors röster hörda, särskilt i fråga om könsrelaterat våld och begränsa illegal alkoholtillverkning.

Sri Lanka ADIC

Droginformationscenter som engagerar unga. Tagit fram Fake free-konceptet. Alkohol fria evenemang, men även forskning och sitter med i presidentens råd.

Thailand CAM

Kristen organisation för utsatta barn, många smittade av hiv. Ökar kunskapen om kopplingen mellan alkohol och HIV och arbetar mot fördomar mot hiv-smittade.

CLANPO

Samarbetsorganisation för minoritetsfolk i norra Thailand. Jobbar med identitet och rättigheter mot staten, men också med att skapa ett hälsosamt liv.

VCDF

Center för gatubarn i Chiang Mai. Arbetar uppsökande och erbjuder hälsovård, mat och trygghet. Kämpar för barnens rätt till medborgarskap och mot trafficking.

BKF

Ger stöd till barn och utsatta föräldrar och säkrar deras grundläggande rättigheter, skydd mot trafficking och annat utnyttjande, tillgång till mat och hälsovård.

T-CEF

Arbetar för att minska alkoholkonsumtionen på universiteten. Synliggör normer kring sexuella trakasserier, våld och mobbning. Anordnar alkoholfria aktiviteter.

BKC

Stärker minoritetsgrupper i norra Thailand. Fokus är mäns våld mot kvinnor, mänskliga rättigheter, hälsa och preventivt arbete mot alkohol och andra droger.

Vietnam RTCCD

Arbetar för en evidensbaserad alkoholpolitik och för att minska alkoholrelaterade skador av icke-smittsamma sjukdomar.

EUROPA

Bosnien CEM

Volontärer träffar regelbundet ett barn för att göra roliga saker tillsammans. De kan också följa barnen till en fritidsaktivitet som de annars inte skulle kunna delta i.

Serbien CZQR

Mobila ungdomsklubbar som hjälper barn på flykt från krigets Syrien. Arbetar med ungdomsnormer, alkohollagstiftning och mötesplatser för flyktingar och lokalbefolkning.

FOTO: HELENA BERGGVIST

IOGT-NTO-RÖRELSENS FÖRBUNDSMÖTE & KONGRESSER I VÄRMLAND 2017

Magiska möten och sagolika stunder

Sista veckan i juni är det dags för IOGT-NTO-rörelsens kongresser och förbunds möte i Värmland, mötesplatsen för alla som är intresserade av att diskutera viktiga framtidsfrågor och utbyta erfarenheter med andra medlemmar i rörelsen.

Under ett par intensiva och spännande dagar kommer du som ombud få delta i förhandlingar och fatta beslut om kommande års verksamhet. Oavsett om du är ombud eller besökare är det intressant att delta i sommar. Vi utlovar ett brett utbud av seminarier, utflykter och fester vilket gör besöket både viktigt och roligt.

Mer information och anmälan finns på www.nykter17.se.

Varmt välkomna!

Johnny Mostacero
Förbundsordförande IOGT-NTO

Mona Örjes
Förbundsordförande Junis

Eric Tegnander
Förbundsordförande UNF

Fredrik Torberger
Förbundsordförande NSF

För dig som är ombud
finns ombudsskola,
beredningsgrupper och
förhandlingar.

För dig som är besökare
finns seminarier, utflykter
och workshops.

För yngre besökare
finns läger.

Vi ses i Värmland!

Du anmäler dig via hemsidan www.nykter17.se. Anmälan öppnar i april.
Om du behöver hjälp med din anmälan eller har frågor kontakta respektive organisation.

OBS! Motionsstopp är den 18 april.

Boende och mat

Det kommer finnas olika typer av boenden och matpaket, beroende på vilka önskemål du har och vilket förbund du tillhör.

Läs mer på vår hemsida: **www.nykter17.se** om utbud och priser.

Kontakt

IOGT-NTO, info@iogt.se 08-672 60 00

UNF, info@unf.se 08-672 60 60

Junis, info@junis.se 08-672 60 70

NSF, info@nsf.scout.se 08-672 60 80

Kongressarrangören i Karlstad: linnea.granqvist@gmail.com, 076-8051694

PS. Denna information ersätter den tidigare kongressfoldern. All information uppdateras löpande på www.nykter17.se

HÄR FINNS IOGT-NTO:S SOCIALA FÖRETAG

I dag finns det nio sociala företag inom IOGT-NTO. De erbjuder människor en plats att växa på och stöd att bli fria från alkohol- och drogberoende.

Accent har kartlagt verksamheten från norr till söder och besökt Möjligheternas hus i Söderköping.

Umeå

Tavelsjöbaden

Campinganläggning.
Startade: 2011.

Örnsköldsvik

Individuell växtkraft, IVK AB

Hushållsnära tjänster, skogsvård,
bygg och renovering, kiosk och café.
Startade: 2010.

Stockholm

Möjligheternas hus

Second hand-butik.
Startade: 2003.

Oxelösund

Lanternan – vänner emellan

Café.
Startade: 2013.

Söderköping

Qul0121 – Möjligheternas hus

Fixartjänst, städning, med mera.
Startade: 2012.

Göteborg

Vännplatsen

Second hand-butik.
Startade: 2011.

Gnosjö

IOGT-NTO kamratstödet Gnosjö

Fixartjänst, biltvätt, hemtjänst,
boendestöd och städtjänst.
Startade: 2012.

Jönköping

Stickans bokförling & event

Bokförlingstjänster och event.
Startade: 2015.

Ronneby

Café Rådhuset Aspan Kurs & lägergård

Café och konferens/vandrarhem.
Startade: 2006 (Cafét).

Ronnie Löfvenberg
står helst i köket.

Anna Süveges
flyttstädar.

FIX & FRAMTIDSTRO I SÖDERKÖPING

Hos IOGT Qul i Söderköping tycks det mesta vara möjligt. De som jobbar här syr, snickrar, lagar datorer, bakar, lagar mat och städar, med **både kompetens och entusiasm** – och växer samtidigt som individer.

TEXT **MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN** FOTO **PETER HOLGERSSON**

Det tar på krafterna att dammsuga en stor femrummare. Men nu är Anna Süveges äntligen klar och snor ihop dammsugarens sladdar och munstycken i ett enda svep. Dagens uppdrag – en flyttstädning – är avklarad och hon hoppar in i skåpbilen tillsammans med sin jobbarkompis Ronnie Löfvenberg och far tillbaka till arbetsplatsen Möjligheternas Hus, som ligger lite i utkanten av Söderköping.

Hon är nöjd med sin insats och ser fram emot att ta en välförtjänt fikapaus tillsammans med föreståndaren Marie-

Louise Linné, snickaren Rickard Andersson, ordföranden Jerker Weström samt Ronnie Löfvenberg, som helst av allt står i köket. Han har en bakgrund som kock och smider planer inför kommande måltider. Men det hindrar honom inte ifrån att hugga i där det behövs, som i dag på flyttstädningen.

För det är just så det fungerar här på Möjligheternas Hus, IOGT-NTOs sociala företag vars officiella namn är IOGT Qul Söderköping. Var och en har sin specifika kompetens och talang. Någon är jättebra

Lagar och syr gör man
i systugan.

på att sy, någon annan på att snickra eller laga teknikprylar. Men alla hjälper varandra utifrån förmåga och behov.

Marie-Louise Linné nickar.

– Vi erbjuder ett smörgåsbord av varor och tjänster. Vi lagar kläder på beställning och syr nytt av skänkta tyger. Vi snickrar, städar, utför trädgårdsarbeten, lagar trasiga datorer, bakar och vi hjälps alla åt med det mesta, säger hon.

Hon berättar att Möjligheternas Hus sedan starten 2011 har vuxit, blommat

Anna Söveges och Marie-Louise Linné trivs ihop.

och blivit välkänt bland ortsbefolkningen. Många hör av sig och beställer tjänster till priser som oftast ligger snäppet under andra företag. Möjligheten till ROT och RUT bidrar förstås till populariteten. Kundnöjdheten är hög och ryktet om de duktiga medarbetarna på Möjligheternas Hus sprider sig som ringar på vattnet. Vid sidan av mun-mot-mun-metoden marknadsför man sig via lokalpressen och reklam.

– Vi får mycket positiv respons och många tycker att det vi gör är jättebra. Inte bara för att vi gör ett gott jobb utan också

för att vi gör en social insats för människor som annars skulle leva i utanförskap, säger Marie-Louise Linné.

Just nu arbetar 12 personer i verksamheten, varav fem är anställda. Övriga är här på lönebidrag, timanställning eller nystartsjobb. Möjligheternas Hus tar löpande emot personer via Socialtjänsten och Arbetsförmedlingen, och sedan 2011 har ett 20-tal personer gått vidare härifrån till vanliga anställningar. Sammanlagt har 40 personer haft sysselsättning här sedan starten. Verksamheten fungerar

som en slags plantskola för personer som har svårt att komma ut på arbetsmarknaden. Här får de möjlighet att arbeta i egen takt och får stöd och hjälp vid behov. Självförtroendet växer och efter en tid är några redo att söka sig vidare.

Snickaren och målaren Rickard Andersson stortrivs. Han har tidigare arbetat på byggen och har stor erfarenhet och branschkunskap. Men av olika anledningar fungerade det inte för honom att arbeta så hårt och inrutat som krävs på dagens byggarbetsplatser.

– Fördelen med den här arbetsplatsen är att jag hela tiden får göra olika saker. Det kan vara målning några timmar och sedan lite snickeriarbeten. Jag tycker om att själv hålla kontakt med kunden och att ha frihet under ansvar. Det blir mer personligt, vilket passar mig bra, säger han.

Men trots att toleransen för människors tillkortakommanden och dagsform är högre här än på många andra arbetsplat-

"Vi gör en social insats för människor som annars skulle leva i utanförskap."

MARIE-LOUISE LINNÉ

Jerker Weström är ordförande i föreningen.

"Det roligaste med det här jobbet är att se människor blomma, växa och få självförtroende."

MARIE-LOUISE LINNÉ

ser ställs det ändå krav på medarbetarna. Dagen börjar 07.30 med ett möte då man gemensamt går igenom dagens uppdrag, som fördelas utifrån arbetsbörda, önskemål och förmåga. Därefter åker några ut på externa jobb, medan andra blir kvar i den 180 kvadratmeter stora lokalen som rymmer såväl systuga som datasal och snickeriverkstad.

Marie-Louise Linné och Anna Söveges gillar att hålla till i systugan, där det alltid finns något att hugga tag i. Blixtlås som ska på plats, lagningar eller skapandet av nya kreationer. Marie-Louise Linné syr just nu små färgglada hundjackor av skänkt material.

– I djurbutiker kostar hundkläder flera hundra kronor. Här kostar de mindre än hälften. Vi säljer mycket på Blocket och Tradera och det går jättebra. Vi börjar få en stabil kundkrets som gärna handlar av oss, säger hon.

Hon berättar att verksamheten växer

sakta men stadigt. Årsomsättningen är två miljoner kronor. Nu har man äntligen ett litet överskott på banken, som kommer väl till pass under årets första "fattiga" månader, men annars har man hittills gått plus-minus-noll.

Möjligheternas Hus är en ideell förening under IOGT-NTO:s flagg, men under 2017 planerar man att bli en ekonomisk förening. Det var medlemmen Marie-Louise Linné som 2011 såg behovet av

Små hundplagg skapas av flinka fingrar.

skyddade, nyktra och trygga miljöer för människor i socialt utanförskap. Samtidigt tyckte hon att IOGT-NTO behövde förnyas. Med sin erfarenhet och kompetens från behandlingshem, i kombination med en entreprenörsanda och en vilja att göra gott, valde hon att i liten skala dra igång ett socialt företag med fokus på snickeri.

Hon fick hjälp från privatpersoner och IOGT-NTO – och sakta men säkert växte Möjligheternas Hus fram. I dag ligger huvudfokus på att erbjuda arbetstillfällen och externa tjänster. Men många kommer hit för den sociala gemenskapen och kamrattstödet är öppet varje dag för den som vill titta in. Demokrati, samarbete, moral och gemenskap är ledord som genomsyrar verksamheten.

Just nu flyter allt på väldigt bra. Men visst har det funnits dagar när det har varit tufft. Verksamheten bygger mycket på dem som är här och ibland har det inte

Anna Sűveges och Marie-Louise Linné syr nytt.

fungerat. Det har uppstått konflikter och folk har fallit igenom och inte klarat sina arbetsuppgifter.

– Det är jobbigt förstås. Ibland kommer det folk med missbruksproblem och jag måste agera terapeut och stötta och hjälpa, men det är ju en del av mitt jobb. Men man måste skilja på person och arbetsinsats, säger Marie-Louise Linné, och poängterar att det är jätteviktigt med struktur, ordning och rimliga krav för att få allt att fungera.

– I början hände det att folk som skicka-

des till oss blev förvånade över att de förväntades arbeta. Men de försvann snabbt. De som söker sig hit i dag vill jobba.

Trots allt tycker hon att det positiva överväger.

– Det roligaste med det här jobbet är att se människor blomma, växa och få självförtroende. Jag ser hellre möjligheter än hinder. Här finns så mycket kreativitet och framtidsplaner. Exempelvis har vi en tanke om att satsa på att baka gluten- och laktosfritt, säger hon. ■

"I djurbutiker kostar hundkläder flera hundra kronor. Här kostar de mindre än hälften."

MARIE-LOUISE LINNÉ

Rickard Andersson målar ett skåp.

SJÄLVKÄNSLA OCH DROGFRIHET

Så kan man sammanfatta den stora vinsten i IOGT-NTO:s sociala företag. En vinst som går långt utanpå den ekonomiska. Det framgår av en enkät som Accent gjort.

TEXT **ULRICA AMBJÖRN**

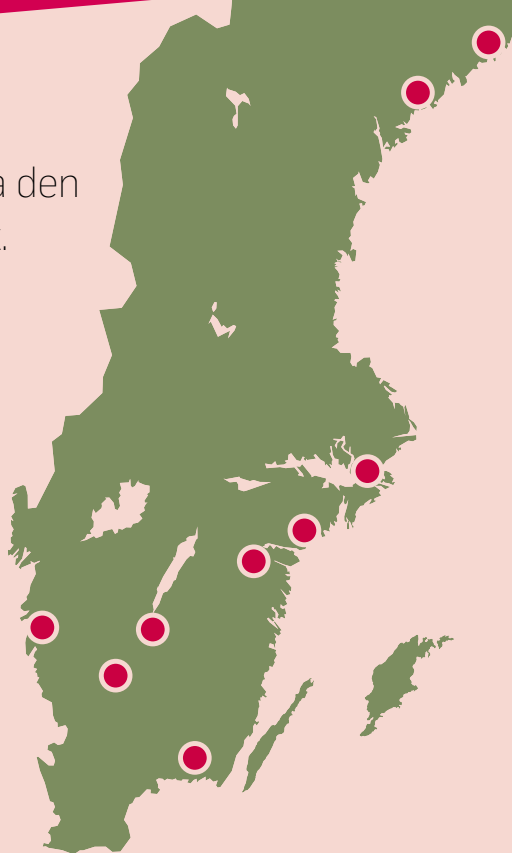
"Sedan vi startade verksamheten har 40-50 personer deltagit och slussats vidare ut i samhället. För mig räcker det med att veta att en enda medmänniska fått stöd här", skriver en medarbetare vid ett av de sociala företag som besvarat Accents enkät.

I IOGT-NTO:s plattform för social verksamhet står att "Ett viktigt kriterium för sociala företag är att de ger resurser tillbaka i form av pengar. Denna vinst kan sedan återinvesteras i olika verksamheter som gynnar IOGT-NTO." Få av de sociala företagen ger dock något ekonomiskt överskott. I de fall som ett överskott rapporteras handlar det om summor i storleksordningen 10 000–20 000 kronor. Årsomsättningen varierar stort mellan de nio företagen, och sträcker sig från 15 000 kronor upp till miljonbelopp, som mest åtta miljoner kronor. I enkäten vittnar de flesta om den dagliga utmaningen att få ekonomin att gå ihop och att utveckla verksamheter och finna nya inkomstkällor:

"Arbetsgivaravgifter, moms och kollektivavgifter ska skötas. En utmaning är också att fånga upp nya kunder med de små resurser vi har. Vi skulle behöva anställa utbildade människor på högre nivå i stället för att fixa allt själva, vilket är pressande många gånger", skriver en.

De sociala företagen rymmer en uppsjö av olika anställningsformer: utvecklingspraktik, lönebidrag, praktikanter som kommer via arbetsförmedlingen, kommunernas socialförvaltningar och frivården (Frivården är den del av kriminalvården som övervakar klienter som är villkorligt frigivna, har skyddstillsyn, samhällstjänst eller övervakas med hjälp av fotboja.), volontärer, visstidsanställda, nystartsanställningar, timanställda, med flera. Vanliga samarbetspartners är följdriktigt arbetsförmedlingen, försäkringskassan och kommunerna, men även frivården och staten. Även det lokala näringslivet, företag, pensionärsorganisationer och andra lokala organisationer (som exempelvis Frälsningsarmén), framhålls som viktiga att samarbeta med.

Det vanligaste är att bedriva verksamheten som en ideell förening i IOGT-NTO-distriktet, men även ekonomiska föreningar och aktiebolag förekommer. Omfattningen av verksamheten skiftar stort mellan företagen, från de som har ett mindre antal sysselsatta upp till de som sysselsätter 40-50 personer. Det är inte helt lätt att få grepp om hur många människor som passerat och slussats ut

i samhället till andra sysselsättningar genom åren, mer än att det sammanlagt handlar om hundratal:

"Vi för ingen statistik, men många som varit hos oss kommer tillbaka. En del gör volontärjobb åt oss, andra säger hej och kollar läget och/eller handlar och lämnar prylar. Många fungerar som ambassadörer för oss och slussar hit andra människor."

På frågan om vilken utveckling de sociala företagen kan erbjuda återkommer några nyckelbegrepp: att få växa som människor, möjlighet till en tryggare tillvaro, ökad självkänsla, vara behövd och delaktig, ökad ambition att sysselsätta sig, få insikt om eventuella missbruksproblem, nykter- och drogfrihet, social träning, bättre livskvalitet, att få uppleva att någon tror på en.

Men alla är inte odelat positiva:

**"Vi planerar att nyanställa.
Vi har fem personer i kö, och
vi vill nå ut till fler."**

Önskelistan – så kan vi växa!

”Vi har många besökare som står utanför samhället. De som jobbar här trivs och får ut mycket av att lyssna och hjälpa, men några har tagit för mycket av jobbet med sig hem. Vi har handledning och avstämningar varje vecka, men vi skulle vilja få arbetsro och ordning på ekonomin.”

Som en röd tråd genom enkätsvaren löper övertygelsen om att den verksamheten man bedriver är viktig – inte bara för individen, utan för hela samhället, och för IOGT-NTO:

”Vi ingår i den del av civilsamhället som får allt större uppgifter. När vi kallades till möte med fastighetsbolaget, för att få information om vad det innebar för oss att de sålt fastigheten som vi har vår verksamhet i, så inledde vd:n med att säga: 'Er verksamhet är viktigast i hela kommunen så vi kommer inte att lämna er i sticket.' Det kändes bra.”

”Vi går tillbaka till begynnelsen för rörelsen och arbetar med att hjälpa människor som är utanför i samhället. Det är den bästa reklam rörelsen kan få.”

”Vi är ansiktet utåt för IOGT-NTO, många kunder är imponerade och uttalar sin uppskattning för arbetet som görs.”

De sociala företagens betydelse för IOGT-NTO i framtiden betonas: ”Vi har väldigt stor betydelse för utvecklingen av IOGT-NTO, för att synas utåt, öka medlemsantalet, och vara aktiva i tillfrisknandeprocessen för människor med ett beroende. Det finns mycket kraft, engagemang och vilja att hämta hos oss.”

”Det här en av IOGT-NTO:s viktigaste uppgifter och bör verkligen prioriteras. Här träffas människor och idéer föds. Detta är det nya sättet att jobba med människor.”

I enkätsvaren finns framtidsplaner och hopp: ”Vi ska fortsätta att stänga oss blodiga tills fler förstår vikten av den kraft som skapas i dessa företag.”

”Vi planerar att nyanställa. Vi har fem personer i kö, och vi vill nå ut till fler.”

”Vi ska fortsätta utveckla människor och verksamhet och planerar en breddning av kamratstödet verksamhet.”

”Vi ska expandera, vi söker nya lokaler och vill hitta en stabilare organisatorisk plattform.”

”Vi vill starta anhöriggrupper och grupper för barn till missbrukare, men först måste vi säkra finansieringen och lokalfrågan.” ■

Här är de sociala företagens egen bedömning av vilka insatser som behövs för att socialt företagande ska utvecklas och växa.

- Ekonomiskt stöd från IOGT-NTO.
- Utbildning i socialt företagande och missbruksproblematik.
- Politikerna måste underlätta för socialt företagande.
- Nätverk för sociala företag för input och delaktighet.
- Stöd i organisatoriska frågor.
- IOGT-NTO centralt måste gå i spetsen för att påvisa nyttan av socialt företagande.
- Ett nationellt samarbete mellan ideell sektor och myndigheter.
- Nationella ramavtal med försäkringskassan, arbetsförmedlingen med flera.

Kom igång!

Här delar IOGT-NTO:s sociala företag med sig av sina bästa tips för socialt företagande.

- ✓ Tänk noga igenom er affärsidé.
- ✓ Samla en grupp människor med spridd kompetens, i både praktisk och administrativ form. En entreprenör kan inte arbeta ensam.
- ✓ Få med distriktsstyrelse och förbundsstyrelse på att satsa, till exempel vad gäller lokaler.
- ✓ Skaffa samarbetspartners.
- ✓ Håll nere startkostnaderna.
- ✓ Ta det lugnt, sikta inte för högt utan låt allt ta sin tid.
- ✓ Se till att det finns en grupp runt om som kan rycka in och vara hands on, men som inte sitter i den dagliga verksamheten.
- ✓ Hitta gemensamma nämnare med andra inom branschen. Skynda långsamt.
- ✓ Var beredd på tuffa tag, se till att ha kunskaper om människor och ekonomi.
- ✓ Hör av er till oss som redan finns för att få inspiration, tips och se alla möjligheter!
- ✓ Njut av glädjen som kommer när ni ser människors utveckling.

”Här träffas människor och idéer föds. Detta är det nya sättet att jobba med människor.”

Fakta Ur IOGT-NTO:s plattform för social verksamhet

”Genom vissa lokala verksamheter har IOGT-NTO valt att starta sociala företag. Dessa företag har inte något ekonomiskt vinstintresse, utan vinsterna går tillbaka in i verksamheten.

Arbetsmarknaden i dag kännetecknas av hög arbetstakt, stora krav på erfarenhet, kompetens och kunskap samt en oerhört snabb utveckling och ständig förändring. Många får inte ens chansen att komma in på arbetsmarknaden, trots att de både kan och vill arbeta. IOGT-NTO:s sociala företag skapar arbetsmöjligheter för personer

som står utanför arbetsmarknaden.

Att vara deltagare i något av våra företag innebär givetvis möjligheter till arbete och/eller arbetsträning utifrån ens egna villkor, men även möjligheten att utmanas och utvecklas som människa. Allt detta är viktiga delar för att en ska kunna börja tro på sig själv igen och se sina egna möjligheter och styrkor. Företagen erbjuder deltagarna en upplevelse av IOGT-NTO, vilket innebär att den gemenskap som byggs upp under arbetstid även ska finnas under fritiden.

"IOGT-NTO ÄR VÄL LÄMPADE ATT DRIVA SOCIALA FÖRETAG"

Styrkan med de sociala företagen är att man jobbar för att fler ska kunna **ingå i en gemenskap** och få en vettig sysselsättning. Det säger Lina Magnusson, ledamot i IOGT-NTO:s förbundsstyrelse.

TEXT EVA EKEROTH

Lina Magnusson tycker att IOGT-NTO är en organisation som är väl lämpad för att driva sociala företag.

– Vi är ju experter på att dra igång verksamhet som engagerar personer som står utanför samhället, säger hon.

Hon tror att fler företag skulle kunna starta.

– På verksamhetsforum för ett par år sedan hade vi seminarium om socialt företagande. Där var det flera föreningar som var intresserade, och några av dem har också satt igång. Så intresse finns i organisationen, säger hon.

Helt enkelt är det inte att starta ett socialt företag.

– Det är ganska tufft och svårt att starta. Det krävs att man har stöd både från lokalt och centralt håll. Särskilt de lokala krafterna är viktiga. Det är räcker inte med en eller två eldsjälar. Man måste vara fler som kan stötta och stärka varandra, säger hon.

För att företaget ska fylla den funktion som det är tänkt, och vara en möjlighet till nykter gemenskap, anser Lina Magnusson att det är viktigt att deltagarna är medvetna om att det är en IOGT-NTO-verksamhet, och att de vet vad IOGT-NTO är.

FOTO: MARIA ZAITZEWSKY RUNDEN

– För det krävs lite mer än att de bara ser loggan på lönebeskedet en gång i månaden. Det ställer krav på att de som är närmast deltagarna är medlemmar som känner IOGT-NTO väl och känner sig som en del av organisationen, säger hon.

Även om det kan vara slitigt tycker hon att det är värt jobbet.

– Det är häftigt när man träffar en person som från början knappt kunde ta sig dit och nu är arbetsledare och bidrar till att utveckla verksamheten, och dessutom har förtroendeuppdrag. Det stärker individen, men också organisationen, säger hon.

Lina Magnusson tycker att det finns områden där sociala företag i IOGT-NTO:s regi borde kunna fylla en funktion.

– Frivården inom kriminalvården ser jag som en möjlighet. Där skulle nog IOGT-NTO kunna vara till nytta och erbjuda praktikplatser till exempel. Men det kräver ett särskilt intresse att jobba med den gruppen. Det är inte alltid helt enkelt.

Det har ibland talats om att sociala företag skulle kunna bidra till IOGT-NTO:s finansiering framöver. Hur bedömer du den möjligheten?

– Det beror väl på vilka summor vi talar om. All vinst ska ju gå tillbaka in i verksamheten. I dagsläget är det inte så många av våra företag som går på plus. Att de skulle kunna dra in inkomster till förbundet är jag tveksam till, säger hon. ■

Lina Magnussons tips

Till föreningar som vill starta ett socialt företag:

- Gör en inventering av vilket stöd ni har, både lokalt och centralt. Det är viktigt att förstå att ingen kan dra lasset ensam.
- Ta kontakt med förbundet.
- Kontakta andra som driver sociala företag och ta del av deras erfarenheter innan ni startar.
- Ta kontakt med arbetsförmedlingen och försäkringskassan.
- Låt det ta tid!
- Var inte rädda för att tänka stort!

Sök pengar till er samlingslokal eller kursgård

IOGT-NTO-rörelsens kursgårds- och samlingslokalfond

För samlingslokaler inom IOGT-NTO

Riksstyrelsen inbjuder för trettonde året IOGT-NTO-rörelsens föreningslokaler att söka bidrag för i första hand upprustning, underhåll och kompletterande utrustning. Fastigheten ska vara ägd av en förening/kår eller byggnadsförening inom IOGT-NTO-rörelsen. Ansökningar från lokaler där rörelsen driver egen verksamhet prioriteras.

Ange i ansökan:

- Sökande
- Kontaktperson med adress och telefonnummer
- Föreningens konto för ev utbetalning av bidrag
- Beskriv IOGT-NTO-rörelsens egen verksamhet i lokalen
- Vad ni söker bidrag för

Blankett finns att hämta på IOGT-NTO:s hemsida.

För kursgårdar inom IOGT-NTO-rörelsen

IOGT-NTO-rörelsens kursgårds- och samlingslokalfond utlyser för trettiofjärde året möjlighet för IOGT-NTO-rörelsens prioriterade kursgårdar att erhålla bidrag. Fonden har bildats för att främja bevarande av och stödja upprustning av centralt och av distrikt ägda kursgårdar. Fördelningen avser i detta fall de prioriterade kursgårdarna.

Ange i ansökan:

- Sökande
- Kontaktperson med adress och telefonnummer
- Konto för ev utbetalning av bidrag
- Vad ni söker bidrag för

Välkommen med er ansökan senast 31 mars 2017.

Ansökningar skickas till:
IOGT-NTO-rörelsen, Elisabeth Larsson
Box 12825, 112 97 Stockholm

IOGT·NTO·RÖRELSEN

Årets bästa gåva?

Ge bort en prenumeration av Accent till någon du tycker om! Accent är Sveriges största tidning om alkohol och nykterhet och kostar bara 295 kronor för tio nummer.

Beställ en prenumeration genom att fylla i formuläret på hemsidan: www.accentmagasin.se/prenumerera. Du kan också ringa IOGT-NTO:s Medlemsservice på 08-672 60 38.

accent

ROLLSPEL LOCKAR NYKTRA UNGA

Vit jul-kampanjen slog redan före jul **rekord i antalet jullovsaktiviteter**. I Falköping anordnade spelföreningen RELFA rollspelskväll.

TEXT OCH FOTO JENS WINGREN

I en industrilokal vid järnvägen i Falköping har deltagarna samlats kring bord och brädor. I fönstren hänger julglitter och guldfärgade kulor. I hyllorna trängs spelkartonger och plastfigurer. Men väggarna är ännu kala. Spelföreningen RELFA flyttade in i de nya lokalerna i september.

– Vi hyr de här lokalerna av golvfirman som äger huset. Planen är att få till en liten biosalong här inne med stöd från Våra Gårdar, berättar Johan Nordby, och pekar längre in i lokalerna.

Han är både ledamot i RELFA:s styrelse och medlem i IOGT-NTO-föreningen 17-Thor.

Tidigare huserade man i Studieförbundets lokaler vid järnvägsstationen, men efter att ha växt ur den lilla lokalen har man nu flyttat till nya luftiga lokaler.

Spelföreningen RELFA har funnits i 10 år och har ett nära samarbete med IOGT-NTO-föreningen 17-Thor, som är en av Skaraborgsdistriktets 12 föreningar. Föreningen kom till genom tre vänner och har i dag tio avdelningar som sysslar med bland annat tv-spel, figurspel, kortspel, rollspel och brädspel.

Tillsammans med 17-Thor, UNF-föreningen (Ungdomens nykterhetsförbund), A new Eden och Falköpings Schacksäll-

skap arrangeras i mellandagarna fyra kvällar jullovsaktiviteter med finansiering från Vit jul-kampanjen, Rädda Barnen, Röda Korset och IOGT-NTO:s värvningsfond. Satsningen startade redan på juldagen med ett LAN* i Skövde, följt av figurspel i RELFA:s lokaler på annandagen, och avslutas med Barnens extra jul – ett nyktert julfirande som framför allt riktar sig till barn som har det jobbigt hemma.

Men denna kväll är det rollspel och brädspel i RELFA:s lokaler som står på schemat. Johan Nordby berättar hur det kommer gå till:

– Vi har fem funktionärer som kommer att agera spelledare. De kommer att förklara förutsättningarna för spelet och driva handlingen framåt. Spelarna tilldelas varsin karaktär och ska sedan lösa ett uppdrag tillsammans.

Utifrån spelvärldens förutsättningar kan sedan spelarna välja att lösa problemet på flera olika sätt. Det är, som det brukar heta, bara fantasin som sätter gränserna.

– Det finns inget rätt och fel egentligen, bara olika konsekvenser, säger Johan Nordby.

Grupperna kan delas upp utifrån olika

åldersgrupper för att göra spelet lättare, men det går lätt att anpassa för yngre spelare.

– Vi välkomnar barn från 10 år och uppåt, men även yngre är välkomna i en vuxens sällskap, säger Johan Nordby.

Själv hamnade han i RELFA av en slump. För tre år sedan missade han ett tåg till Göteborg och blev fast i Falköping med en kompis. Vänner tog med honom till en rollspelsträff och rätt vad det var satt Johan Nordby i föreningens styrelse.

– Det var nog de andras inlevelse som fick mig att fastna. De var så bra med orden och väldigt skickliga på att måla upp en scen, säger han.

Spelen som står framplockade för kvällen heter Dungeon World och Mutant. Varje spel erbjuder sin egen uppsättning uppdrag, bakgrundshistorier och förut-

Johan Nordby från föreningen RELFA tycker att rollspelen ger en verklighetsflykt som kräver sinnesnärvaro.

sättningar. Men även spelstilen är olika. Olika spel kan ha olika betoning på berättande, regler och strategi.

Monica Palmér från Röda Korset har kommit för att titta på aktiviteten som de sponsrat. I Falköping finns flera idrottsföreningar, en skatepark och ett ungdomens hus, men hon hoppas att RELFA:s nya lokal också ska kunna fungera som en slags ungdomsgård.

– Alla ungdomar är ju inte sport- eller musikintresserade, säger hon.

Anton Malmrot har för kvällen förberett ett Dungeon World-äventyr för barn.

– Jag har översatt mina papper och filat bort lite av det mer grafiska våldet, säger han. I övrigt tycker han att rollspel brukar passa barn utmärkt eftersom de har lätt för att släppa loss sin fantasi.

– Men då ska det kanske inte vara de mest regeltunga spelen, säger han.

Enligt Ungdomsbarometerns senaste undersökning av unga som definierar sig som nykterister verkar gamers och datorintresserade ungdomar utmärka sig som en av tre grupper där många kallar sig nyktra. Johan Nordby är inte särskilt förvånad.

– Jag hade snarare blivit förvånad om det varit tvärt om. Jag ser inte poängen med

att spela ett visuellt spel med kompisar och samtidigt dricka alkohol. De första två räcker gott och väl, säger han.

Även om både alkohol och rollspel kan handla om en form av verklighetsflykt menar Johan Nordby att rollspelens verklighetsflykt fortfarande kräver sinnesnärvaro.

– Skillnaden i spelens vardagsflykt är att man utvecklas som person i en grupp med människor, jag tycker att man integrerar med varandra mer i spel än vad man gör över ett glas, säger han. ■

**LAN betyder Local Area Network och innebär att flera datorer kopplas samman för att kunna spela mot varandra.*

Fakta Rekord i aktiviteter

Nästan 25 000 personer skrev under årets uppmaning att ta en vit jul för barnens skull. Det blev med andra ord inte nytt rekord på den fronten. Däremot slog kampanjen rekord i antal anmälda aktiviteter redan tio dagar före jul. Slutresultatet blev 258 genomförda aktiviteter runtom i landet. Det har varit allt från pepparkaksbak och badresor till julgransplundring och rollspel.

"Jag ser inte poängen med att spela ett visuellt spel med kompisar och samtidigt dricka alkohol."

JOHAN NORDBY

HALLÅ DÄR!

Richard Söderberg

Operasångare, aktuell i *Gatans kör* i SVT.

FOTO: SVT

Varför valde du att tacka ja till att medverka?

– Jag är kör-nörd och har dessutom ett stort socialt patos. Man kan säga att jag jobbar mer som aktivist än operasångare. Jag står upp mot rasism, homofobi och religiös fanatism, ofta i sociala medier. Så när jag fick möjlighet att medverka i *Gatans kör* kändes det helt rätt. Här fick jag vara med och väcka frågor kring utanförskap och social utsatthet – och det kändes viktigt.

Hur var inspelningen?

– Kamerorna följde oss diskret och dokumenterade verkligheten precis som den var. Vi träffades och repeterade två gånger i veckan. Vi var oftast 20-25 personer, men alla kom inte vid varje tillfälle. Ibland hade någon en dålig dag och då var det okej att utebli. Stämningen var varm, inkluderande och välkomnande, och vår gemenskap blev väldigt stark.

Vad betyder *Gatans kör* för medlemmarna?

– De kände sig stolta över att få medverka, och många har sagt att de uppskattar att programmet belyser frågor som missbruk och bostadslöshet. De får sina röster hörda genom körsången på mer än ett sätt.

Har den här erfarenheten påverkat dig?

– Jag har blivit mer ödmjuk och fått perspektiv på mitt eget liv. Jag kommer aldrig mer att kunna gå förbi någon som säljer tidningen *Situation Stockholm* utan att se henne eller honom. De här personerna är som du och jag, bara det att de har hamnat snett i tillvaron.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

BOOK

Minnen som berör och inspirerar

Falska minnen

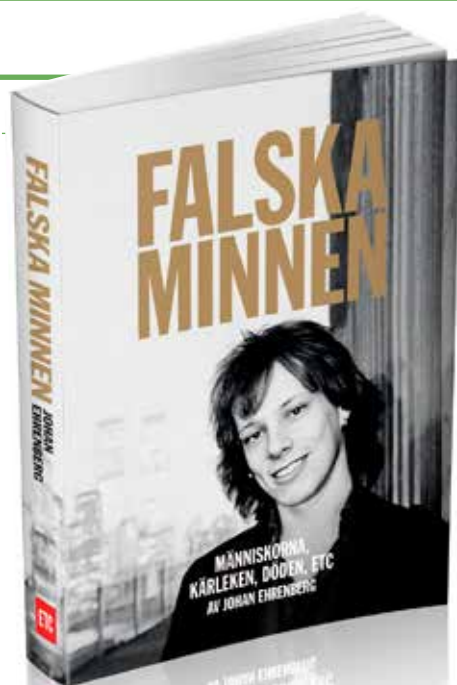
ETC

Johan Ehrenberg

SJÄLVBIOGRAFI *Falska minnen* tar läsaren med på en resa som sträcker sig genom fem decennier, och med riktning in i framtiden. Boken handlar om "människorna, kärleken, döden och ETC", sedda genom ETC:s grundare Johan Ehrenbergs ögon. Titeln anspelar på allt det där som vi tror oss minnas: Ett exempel i boken handlar om de gymnasieelever på Södra Latin som tvärsäkert berättar för Johan Ehrenbergs son hur det var att ha hans pappa som elev på 1970-talet. Problemet är bara att Johan Ehrenberg aldrig studerat där, han har överhuvudtaget inte

gått på gymnasiet. Johan Ehrenberg är autodidakt, han har skaffat sig kunskap på andra ställen än i skolbänken. Bland annat genom att starta kulturtidningen ETC och utveckla det företag som i dag, förutom att ge ut tidningar, också gör sitt för att vi ska ställa om till en hållbar klimatpolitik genom att satsa på solenergi.

Jag sträcker läsaren *Falska minnen*, nära 500 sidor text och bild, som rör sig mellan stort och smått, personligt och politiskt, liv och död. Det känns som att det är min egen historia som berättas, gamla minnen, (äkt, och sannolikt en del falska.)

väcks till liv. Delvis beror det förstås på att jag är ungefär jämgammal med författaren, och att jag delvis intresserat mig för samma frågor, även om jag inte delar alla åsikter som framförs i boken. Men också för att Johan Ehrenbergs förmåga att berätta, vardagligt och samtidigt poetiskt, om storheten i det lilla och om det lilla livets plats i det stora hela, träffar mig rakt i hjärtat.

ULRICA AMBJÖRN

BOOK

Fängslande drama om skolskjutning

Störst av allt

Malin Giolito Persson
W&W

ROMAN I sin tredje roman *Störst av allt*, låter författaren Malin Persson Giolito den 18-åriga Maja återberätta om det som föregick skolskjutningen på gymnasieskolan i Djursholm, där hon och hennes pojkvän Sebastian sköt ihjäl flera elever och en lärare. Men det var bara hon som överlevde. Nu sitter hon häktad i väntan på rättegång – och det är den historien som utgör ramberättelsen. Som den rika flickan hon är har hon förstås tillgång till de bästa advokaterna. Rättegången

ska utreda skuldfrågan. Det vill säga, i en rättegång handlar det om vem som är skickligast på att presentera sin version – och Maja tror sig har stora chanser att klara sig från det strängaste straffet.

I återblickar berättar hon om tonårslivet i Djursholm med alkoholdränkta fester, resor, droger, sex och maktspel. Maktspel

pågår också bakom de vackra husfasaderna. De lyckade och rika familjerna döljer hemligheter och är själsligen trasiga.

Malin Persson Giolito är en rasande skicklig författare, som är jurist i botten. De kunskaperna använder hon sig av i den här rättegångsromanen som står ut med sin spännande intrig och sitt rappa språk, som känns tonårigt på ett mycket trovärdigt sätt. Som läsare följer man Maja tätt intill, känner med henne och hör hennes röst. Ingenting är enkelt. Skuldfrågan är öppen. Är hon verkligen ensam skyldig till det som hände?

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

FOTO: VIKTOR FREMLING

Finstämt om att hitta nya vägar

FILM **Småstad**
Folkets Bio

FILM När en älskad far – nykter alkoholist – dör, samlas hans sex medelålders barn för att ta farväl, var och en på sitt sätt. Sorgen och saknaden blir avstamp för minnen och återblickar genom samtal och gamla filmer och bilder. Men dödsfallet öppnar också upp för sökandet efter nya vägar.

Det är aldrig för sent att lära om och lära nytt, i dödens skugga syns livet plötsligt i blixtbelys-

ning. Medvetenheten om att ingen tid finns att spilla skärps. Sonen Björn vill hålla ett tal till sin far på begravningen, men orden fattas honom, till hans stora förtret. Av en slump hittar han videomeddelanden till vart och ett av barnen. Dessa får dem att ifrågasätta sina livsval och för Björns del blir det början till ett inre förändringsarbete. Han bestämmer sig för att våga utmana sin största rädsla.

Småstad är en finstämd liten pärla som utspelar sig i Vadstena med och kring de sex syskonen,

deras liv, familjer, drömmar, jobb och vardagsbestyr. Det är enkelt och avskalat skildrat, och den lite vemodiga stämningen förstärks av delvis svartvitt foto. Det är som om regissören Johan Löfstedt har fångat själva essensen av livet; sammanhållningen, glädjen, sorgen, lyckan, det vackra och det fula, sida vid sida. Det är små ögonblick ur helt vanliga människors liv i en helt vanliga svensk småstad. Litet – men i det lilla samtidigt oändligt stort.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

BOK

Miiras kör sitt race

FILM **Miira**
Eija Hetekivi Olsson
Norstedts förlag

ROMAN När författaren Eija Hetekivi Olsson bränner iväg historien om förortsflickan Miira är det orden som står i centrum, nyord som kampkramar, skamrynade och hurtfejset. Språket krumbuktar, drar, spretar och skriker vilt åt alla håll i Miiras absolut egna universum. Kanske ska det vara en vink om att språket skapar och definierar vår värld, och lika gärna kan ena människor som att bygga barriärer.

För ibland är det verkligen så att språket, i sin mix av nyord och förortsslang står i vägen mellan mig och Miiravärlden. Jag får inte tillträde till mina egna tankar

som läsare när nyorden sprätter omkring i boken. För berättelsen är viktig, den om sextonåriga Miira (en fortsättning på den hyllade debuten om samma flicka i romanen Ingemansland), som vill bli läkare, helst neurolog, som älskar latinska medicintermer och vill bli "Sveriges proffsi-gaste hjärnkirurgproffs".

Vi får följa Miira under en för henne avgörande brytningsperiod. Efter att ha kämpat hemma i förorten Gårdstens grundskola för att komma in på naturvetenskapligt program på en "finskola", så står hon där: I klassrummet på Burgårdsskolan. Med svettstres-siga händer. För första gången ska

hon slippa hem-språksklassen och invandrar-skäpet. Nu står hon sitt namn "bland sven-nenamen". Hon ser sig om och konstaterar snabbt att hon är den enda som är svartklädd, svinto-burric och spacklig.

Så kampen fortsätter. Miira kör sitt race, pluggar och jobbar parallellt med att städa. Det är en ständig jakt på pengar. Och en dröm om att få till livet så att det blir lite mer som Miira vill ha det. Ett liv på hennes egna villkor. Ett unikt och viktigt liv.

HANNA NOLIN

MISSA INTE!

1 SCENSHOW **Nour El Refai** har levt med ångest sedan hon var liten. I scenshowen *En komisk depression*, som i vår turnerar i 17 svenska städer, berättar hon om depressionerna och om hur de påverkat henne.

2 FILM Ett av världens mest kända mord är det på president Kennedy. I filmen

Jackie får vi följa presidenthustrun Jacqueline Kennedy riktigt nära dagarna som följde på mordet, och hennes kamp för att bevara arvet

och minnet av en make och president. Nathalie Portman i huvudrollen. Premiär 3 februari.

3 SERIE Serie-boomen är här för att stanna. För den som missade fantastiska *The OA* på Netflix i julas är det dags att se den nu. Tätt, spännande, engagerande om existentiella frågor, och om det finns ett liv efter detta. Inte flummigt, bara otroligt bra.

Känner du
någon som borde
bli Medlemmen?

TIPSA OSS på
accent@iogt.se eller
Accent, Box 12825,
112 97 Stockholm

"NBV har hjälpt mig
mycket, både när jag gick
på språkcirklar, och nu
när jag är anställd."

Raghad Al Ghanem

ÅLDER: 32 ÅR.

FAMILJ: FRU OCH BARN.

BOR: ARVIKA I VÄRMLAND.

GÖR: STUDIEORGANISATÖR PÅ NBV VÄRMLAND.

Hur länge har du varit medlem i IOGT-NTO?

– Jag flydde krigets Syrien för tre år sedan och kom till Glava i Värmland. Redan från starten fick jag kontakt med NBV, deltog i språkcirklar för flyktingar och lärde mig att uppskatta studieförbundet. Jag frågade vad NBV var för något och när jag fick veta det bestämde jag mig för att bli medlem. Jag har också värvat min fru och alla mina syskon, som också bor i Arvika. Nu är jag anställd av NBV i Arvika som studieorganisatör på grund av mitt engagemang och mitt kontaktnät. Jag är väldigt tacksam mot NBV. Språket är den största och viktigaste gåva man kan få som flykting och NBV har hjälpt mig mycket, både när jag gick på språkcirklar, och nu när jag är anställd. Personalen är mina kompisar och jag jobbar med att lära flyktingar svenska och ge dem samhällsinformation. Till andra lär jag ut som jag själv har lärt mig.

Det var snabbt jobbat – hur lyckades du?

– På fem månader blev jag klar med SFI och övergick därefter att läsa svenska som andraspråk, samhällskunskap och matematik. Sedan fördjupade jag mina kunskaper ytterligare genom att delta i studiecirklar. Jag fick jobb på Arvika kommun med att starta språkcirklar i svenska för nyanlända. Språket är som ett stort hav. När man tror att man har lärt sig tillräckligt, finns det ännu mera kvar.

Hur gör du för att komma in i samhället?

– Jag läser svenska tidningar, lyssnar på radio och tar egna initiativ för att få kontakt med svenskar. Det finns alltid de som är nyfikna och vill lära känna dig. Det är viktigt att vara öppen! När man får kontakt med svenskar blir allt enklare, man lär sig att förstå vanor och seder.

Berätta om ditt första intryck av Sverige!

– Det var lite av en chock. Jag anlände vintertid och tyckte det var fruktansvärt kallt och mörkt. Men nu har jag lärt mig att uppskatta och förstå Sveriges varierande klimat. Här måste man hålla koll på termometern. Det kan vara soligt och fint, men ändå väldigt kallt ute!

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

FOTO: KHALDOUN AL GHANEM

FOTO: BRITA ISAKSSON

Fullsatt på nyårsfesten i Vetlanda

På nyårsafton var det fest på IOGT-NTO på Kullgatan i Vetlanda, precis som nästan alla nyårsaftnar sedan 1901. Festen inleddes med välkomstmusik av Anders Nilssons orkester och Bengt Isaksson hälsade välkommen på rim. Efter att gästerna avnjutit supén tog Charlotta och Towe Widerberg över och bjöd på ett uppskattat program med många vackra sånger. Vid 12-slaget läste Gerd Persson Nyårsklockorna, och sedan klockan klämtat för det nya året spelade orkestern med Håkan Nilsson som solist på saxofon Halleluja. – Lite senare bildades kamratkedja och vi tackade varandra för en trevlig och minnesrik nyårs-afton, säger Bengt Isaksson.

FOTO: NBV KARLSHAMN

Fin föreläsning av Trygga barnen

I december besökte Olivia Trygg från Trygga Barnen NBV i Karlshamn för att berätta om organisationen och ge barn och unga, som har en nära anhörig med alkohol- eller drogproblem, stöd.

– Detta är samverkan när det är som bäst, säger Emanuel Norén, verksamhets-utvecklare på NBV.

FOTO: CARL-ERIC CARLSSON

Julgemenskap hos Café Skogen

– Även i år lyckades nykterhetsrörelsen samlas till gemensam julbuffé på Café Skogen med ett mycket uppskattat program på temat Gläd dig åt julen, säger Carl-Eric Carlsson i Örebro, som skickar ett stort tack till ett gott samarbete med NBV Örebro-Mälardalen – och förstås till alla som deltog.

FOTO: IOGT-NTO GÄVLEBORG

Magnus Carlsson skrev på för Vit Jul

I Gävleborgs distrikt var man duktig på att samla in underskrifter till Vit jul-kampanjen. En av alla dem som skrev på för en nykter jul var artisten Magnus Carlsson.

258

VIT JUL-AKTIVITETER GENOMFÖRDES UNDER JULEN, VILKET ÄR REKORD.

IOGT-NTO:s januarikonferens samlade 130 deltagare som diskuterade framtidsfrågor och 50-årsjubileet år 2020.

FOTO: ISTOCK

FOTO: NATHALIE C. ANDERSSON

Förbundsordföranden. Johnny Mostacero

Plötsligt vänds livet upp och ner

Aterigen ligger ett nytt år framför oss som en bok med oskrivna blad. Min känsla är densamma varje år. Till största delen en positiv förväntan inför vad detta år ska ge för avtryck i de tolv kapitel som kommer att utgöra boken med titeln 2017. För mig personligen, för min familj, för mina vänner och självklart för vårt IOGT-NTO. Ett år som för oss alla kommer att innebära såväl framgångar som motgångar, glädje och sorg – samt allt däremellan. Kanske har ni, precis som jag, snitslat ut den tänkta vägen med ett antal mål och delmål. Det kommer förhoppningsvis att göra resan rakare och öka sannolikheten att det blir som vi tänkt. Men ibland kommer livet emellan. saker sker som på ett ögonblick vänder upp och ner på tillvaron.

Många drömmer om den fantastiska vinsten som i ett slag förändrar tillvaron. Att aldrig mer behöva fundera över lån och amorteringar. Kunna resa vart man vill och när man vill. Sluta jobba eller skaffa sig det där jobbet man alltid drömt om, men aldrig förverkligat. För en del händer detta. Men det kan också vara döden som kommer emellan. Jag har själv klivit över det magiska femtioårsstrecket och påminns allt oftare om att livet inte

är oändligt. Pappan till min yngsta dotters kompis gick bort i cancer, 42 år ung. En man som älskade livet och njöt av det fullt ut. Jag minns när han en solig sommardag tog ut mig på en åktur i sin nya bil. Hans sprudlande glädje när han berättade om racingkursen i Italien. Ett knappt år senare finns han inte med oss längre.

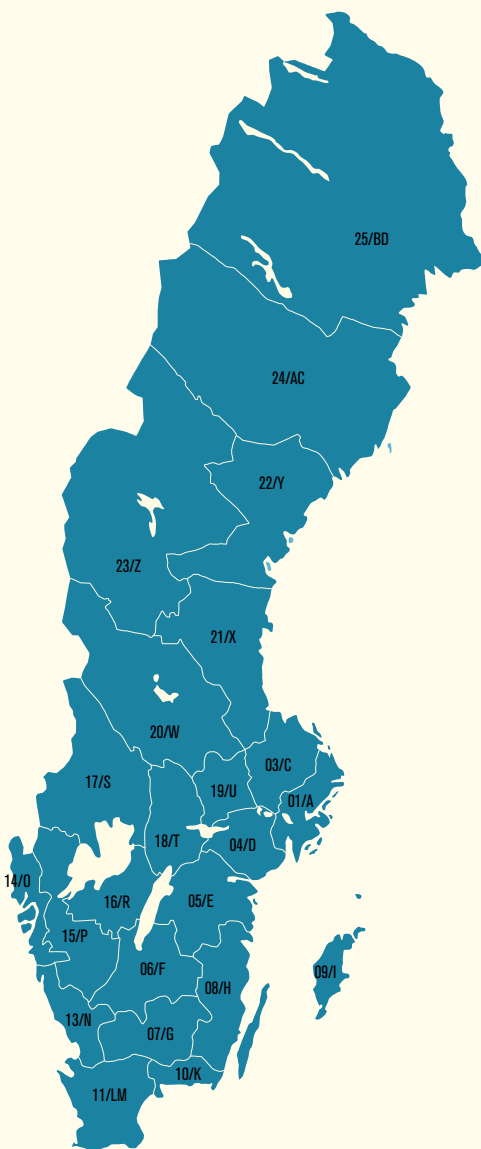
"Ta vara på alla möjligheter livet erbjuder, fortsätta planera, drömma och hoppas."

I mitt uppdrag som IOGT-NTO:s förbundsordförande har jag inlett året med att närvara vid en begravning och en minnesceremoni för två av våra medlemmar. Medlemmar som jag kände väl och tyckte mycket om. Detta gör ont i mig – men det slår inte ner mig. Tvärtom tänker jag att

min skyldighet är att leva livet fullt ut. Ta vara på alla möjligheter livet erbjuder, fortsätta planera, drömma och hoppas. Men mest av allt att vara tacksam. Tacksam över att få vara här och nu och leva livet omgiven av många vänner. Att få företräda vårt IOGT-NTO, där det finns så många medlemmar som jobbar för att göra inte bara vårt samhälle utan hela vår värld till en bättre plats att leva på. Vårt IOGT-NTO som dessutom står upp för alla människors lika värde i en tid då krig orsakar stora folkomflyttningar, och terror skapar rädsla som i sin värsta form får människor att vända sig emot varandra.

I tider som dessa behöver vi se varandra, berömma och stötta varandra. I med och motgång. Mitt främsta löfte till mig själv är att arbeta med att tänka goda tankar. Om mig själv och om de jag har runt mig. Men också att vara den där hjälpande handen när någon i min omgivning har det svårt. Inte för att jag tror att jag förändrar världen med det. Men det är mitt lilla bidrag till något som i en större helhet kan göra skillnad.

Här finns IOGT-NTO

STOCKHOLM, 01/A

Kontaktperson: Anna Elgh
08-21 37 51, 0707-78 70 03

UPPSALA, 03/C

Kontaktperson: Lisa Petterson
018-71 34 41

SÖDERMANLAND, 04/D

Kontaktperson: Micael Söderström
0157-513 37, 070-770 99 57

ÖSTERGÖTLAND, 05/E

Kontaktperson: Carl Wennerstrand
013-10 40 40, 070-227 03 36

JÖNKÖPING, 06/F

Kontaktperson: Tomas Nylén
036-12 07 10, 073-056 44 88

KRONOBERG, 07/G

Kontaktperson: Marita Pekkanen
076-170 57 93

KALMAR, 08/H

Kontaktperson: Gunilla Nilsson
072-512 51 52

GOTLAND, 09/I

Kontaktperson: Monica Engström-Thomsson
0498-21 50 43, 070-190 84 34

BLEKINGE, 10/K

Kontaktperson: Arne Larsson
0705-71 18 66

SKÅNE, 11/LM

Kontaktperson: Peter Tuvegård
070-190 84 05

HALLAND, 13/N

Kontaktperson: Leif Arne Gustavsson
0346-164 90, 0703-777 187

GÖTEBORG OCH BOHUSLÄN, 14/O

Kontaktperson: Malin Westergren
0730-31 60 65

ÄLVSBORG, 15/P

Kontaktperson: Krister Johansson
0733-40 56 78

SKARABORG, 16/R

Kontaktperson: Rebecca Åblad (ordf.)
076-573 44 01, 0500-48 34 13

VÄRMLAND, 17/S

Kontaktperson: Kaj Johansson
054-18 77 72

ÖREBRO, 18/T

Kontaktperson: Per Holm
019-611 58 14

VÄSTMANLAND, 19/U

Kontaktperson: Patric Tengström
073-982 96 36

DALARNA, 20/V

Kontaktperson: Marie Hillner
070-191 45 81

GÄVLEBORG, 21/X

Kontaktperson: Cecilia Abrahamsson
070-190 84 60

VÄSTERNORRLAND, 22/Y

Kontaktperson: Olle Häggström
070-284 88 21, 0660-850 10

JÄMTLAND, 23/Z

Kontaktperson: Lars Sundh
063-13 20 45, 070-190 84 00

VÄSTERBOTTEN, 24/AC

Kontaktperson: Inger Malmén
0730-45 90 90

NORRBOTTEN, 25/BD

Kontaktperson: Anna-Lena Gröhn
0730-91 17 67

TACK!

Färdigkryssat! Accent behöver, liksom IOGT-NTO:s övriga kansli, göra en besparing i verksamheten. För redaktionens del betyder det bland annat att budgeten för frilansmaterial krymper. Det innebär att det är färdigkryssat i Accent. Vinnarna i kryss nr 9-10 kommer att publiceras på denna sida i nr 2 2017.

Vi tackar trogna krysslösare och krysskonstruktör Anders Perstrand!

LÖSNING NR 8 2016

Accent-kryss nr 8 2016 Lösning																			
						P		C											
						P	A	J	A	S									
						H	A	R		N									
						N	I	S	C	H									
						U	T		T	E	O								
	V			T	I	D			B	A	R	R	S	K	O	G	A	R	
	E	L	R	A	D	I	A	T	O	R		N		L	Å	A	D	E	
	D	I	O	R		R	N			K	O	B	R	A	N	S		V	
	H	E	M			S	I	G		S	A		L	U	N	G	O	R	
	R		T	J	U	G	O		E	N		L	Å	N	G		L	U	R
	O	M	A	R		F	E	R	I	E	R	E	S	A	K		N	I	
	Ö	G	O	N	F	R	A	N	S		M	A	R		R	A	M	M	
	D	O		O	L	A	G	A		S	U	R		S	E	S	A	M	
	M	O	R	B	R	Ö	D	E	R		K	R	E	D	I	T	E	R	A
	R	A		A	R	E	T		K	O		M	E	D	S	T	Ö	D	

VINNARE NR 8 2016

Första pris: Sex tjuganlotter vinner **Gunilla Hultgren**, Tingstäde.
Två tjuganlotter vinner: **Stig Bengtsson**, Halmstad, **Ingegerd Lindgren**, Stockholm, **Lisbeth Andersson**, Bredaryd, **Gudrun Lernman**, Karlstad, **Ulla Olsson**, Ekeby, **Nils R Östlund**, Uppsala, **Gunilla Åkerström**, Kungsängen, **Gunnel Jansson**, Klintehamn, **Mats Höök**, Eskilstuna och **Märta Simonsson**, Jävreby.

IOGT-NTO INFORMERAR

www.iogt.se • www.sobernet.nu • 08-672 60 05 • info@iogt.se

IOGT-NTO lanserar App

Under våren lanserar IOGT-NTO en ny App som ska göra det enklare för medlemmar att ta del av nyheter och få information om de senaste kampanjerna.

För att logga in på Appen behöver du ha ditt medlemsnummer tillgängligt så tänk på att spara ditt medlemskort. Appen kommer finnas tillgänglig för iPhone och Android-mobiler samt för Ipad.

GLÖM INTE ATT BETALA DIN MEDLEMSAVGIFT

Kom ihåg att betala din medlemsavgift för 2016. Det finns flera olika sätt att betala på.

- **Inbetalningsavi** – använd den avi som du fick via brev i januari. Du kan också använda påminnelseavin.
- **Autogiro** – använd blankett som är skickad till dig, eller ladda ner från www.iogt.se/medlemssidor.
- **SMS** – skicka IOGT (mellanslag) personnummer (ex: IOGT 19850506xxxx) till 72456. Ev operatörsavgift kan tillkomma.
- **Betala med kort** på www.iogt.se/medlemssidor och klicka dig till betalsidan.
- **Swish** – den nya medlemmen kan betala direkt genom att swisha till nummer 123 671 3135. Meddelandet ska innehålla följande: IOGT (mellanslag) personnummer (mellanslag) förnamn, efternamn.

ÅRSMÖTE I FÖRENINGEN

Gå på årsmötet i din IOGT-NTO-förening. Det äger rum under januari eller februari. På årsmötet planerar ni tillsammans det nya året och väljer en ny styrelse och ombud som kommer att delta vid årsmöten. Kanske är du intresserad av att göra en insats?

Det finns olika typer av uppdrag och uppgifter man kan göra inom IOGT-NTO. Håll utkik efter kallelsen till ditt årsmöte.

Välkomna till IOGT-NTO!

Nybildade IOGT-NTO-föreningar sedan förra numret av Accent:

- 6770 IOGT-NTO Ogaden Samhällsförening i Flen, Södermanlands distrikt av IOGT-NTO
- 6771 IOGT-NTO Dala Äventyr & hälsa, Borlänge, Dalarnas distrikt av IOGT-NTO
- 6772 IOGT-NTO Somaliska Tjejforum, Norrköping, Östergötlands distrikt av IOGT-NTO

Föreningarna och deras medlemmar hälsas varmt välkomna in i IOGT-NTO-familjen. Lycka till med verksamheten!

VÄNNER I VÄRLDEN FLYTTAR TILL IOGT-NTO-RÖRELSEN IDEELL FÖRENING

För dig som stödjer vårt internationella arbete genom Vänner i världen innebär det att vi, om du stödjer verksamheten via autogiro, kommer att behöva ett nytt autogiro-medgivande från dig.

Betalar du din gåva med inbetalningsavi kommer vi att skicka ut blanketter med det nya kontonumret.

Nytt 90-konto för IOGT-NTO-rörelsen ideell förening är: **90 05 19-0**.

MEDLEMSKORT FÖR 2017

Med detta nummer av Accent får du 2017 års medlemskort i IOGT-NTO. Om du vill använda det klipper du ut det.

För att alla ska få sitt medlemskort får varje medlem ett ex av detta nummer av Accent, även om flera medlemmar bor på samma adress.

LYSSNA PÅ PODDEN ASKALAS

Du har väl inte missat att lyssna på Askalas med Kitty Jutbring och Manne Forssberg? I podden diskuteras olika teman relaterade till alkoholnormen, till exempel ragging, fest, jobbet och kompisrelationer. Podden finns på iTunes och på **askalas.nu**. Lyssna direkt på www.askalas.nu eller **www.iogt.se/itunesaskalas**.

ÄNDRA KONTAKTUPPGIFTER

Vill du ändra eller uppdatera dina kontaktuppgifter?

Gå in på länken nedan för att komma till formuläret där du snabbt och enkelt kan ändra dina uppgifter i IOGT-NTO:s medlemsregister.

iogt.se/medlemssidor/uppdatera

TIPS PÅ ENGAGEMANG

- Följ IOGT-NTO på sociala medier
- Värva en medlem till IOGT-NTO
- Tipsa om goda alkoholfria drycker
- Dela med dig av Accent när du läst klart den
- Betala din medlemsavgift till IOGT-NTO

Kalendarium 2017

FEBRUARI

- Jan-feb Föreningsårsmöten
3 Accent nr 1 ges ut
1/2-30/11... Ansökningsperiod för lokala utvecklingsprojekt
2 Videokonferens, kamratstöd
23 Inspirationsträff: internationellt arbete lokalt

MARS

- Mars-april. Distriktsårsmöten
2 Videokonferens, kamratstöd
8 Internationella kvinnodagen
10-12 Engagemangskickoff
17 Accent nr 2 ges ut
17-19 Förbundsstyrelsemöte, Dagöholm

APRIL

- Mars-april Distriktsårsmöten
6 Videokonferens, kamratstöd
18 Motionsstopp, kongressen
27 Inspirationsträff: internationellt arbete lokalt
28 Accent nummer 3 ges ut
29 Sista ansökan till Strandmanfonden

MAJ

- 4 Videokonferens, kamratstöd
5-7 Förbundsstyrelsemöte
5-7 Socialt forum, Vingåker
25 Folkkyrkerhetens dag
22-28 Folkkyrkerhetens vecka

JUNI

- 1 Videokonferens, kamratstöd
27 Förbundsstyrelsemöte
16 Accent nr 4-5 ges ut
27/6-2/7... IOGT-NTO-rörelsens kongresser, Karlstad

JULI

- 27/6-2/7... IOGT-NTO-rörelsens kongresser, Karlstad
6 Videokonferens, kamratstöd
2-9 Almedalsveckan

AUGUSTI

- 3 Videokonferens, Kamratstöd
21-23 Rörelsegemensam personalsamling
24-27 IOGT-NTO strategidagar FS
31 Sista ansökan till Oskar Franzéns Stipendiefond
31 Inspirationsträff: internationellt arbete lokalt

SEPTEMBER

- 1 Accent nr 6 ges ut
7 Videokonferens, kamratstöd
8-10 Regional kurs-kurshelg
22-23 Förbundsstyrelsemöte
23-24 Samling för distriktsordförande och distriktskassörer, Sthlm
29-30 Engagemangskonferens
28/9-1/10... Bokmässan i Göteborg

OKTOBER

- Insamling Världens barn
1-31 Engagemangsmånad
3 International Drinking day
5 Videokonferens, Kamratstöd
6 Accent nr 7 ges ut
20 Sista anmälan till frågetävlingen Pumpen 2017
26 Inspirationsträff: internationellt arbete lokalt

NOVEMBER

- 2 Videokonferens, kamratstöd
5 IOGT-NTO fyller 138 år
10 Accent nr 8 ges ut
10-12 Verksamhetsforum, Tollare folkhögskola
20-21 Förbundsstyrelsemöte

DECEMBER

- 1/12-6/1 ... Vit jul
1-31/12... Insamling till förmån för Vit jul
7 Videokonferens, kamratstöd
22 Accent nr 9-10 ges ut

Läs artiklar som bara publiceras på nätet:

accentmagasin.se/bonus

PODD

Ungdomar i Bosnien
 Hercegovina tränar
 Judo med IOGT-NTO:s
 samarbetspartner.

Foto: IOGT-NTO

Internationellt. IOGT-NTO har bedrivit internationellt arbete i flera decennier. I det åttonde avsnittet av Accentpodden pratar vi med den internationella avdelningens chef Sara Heine om varför och hur IOGT-NTO-rörelsen arbetar internationellt.

HALLÅ DÄR!

Foto: Privat

Ny chefredaktör för Alkohol & Narkotika

CAN:s tidskrift *Alkohol & Narkotika* fick i januari en ny chefredaktör när Julius von Wright tog över redaktörsstolen efter Staffan Hasselgren.
www.accentmagasin.se/bonus

ARTIKEL

Foto: : Johnny Silvercloud/Flickr-CC By 2.0

Snart kan du blockera alkoholreklam på Facebook

Funktionen för att kontrollera annonsflödet har funnits en tid för att användarna ska ha möjlighet att välja vilka annonser de vill ha i sitt Facebook-flöde, men nu modifieras funktionen så att man även kan stänga av annonser för bland annat alkohol.
www.accentmagasin.se/bonus

Se mer av Accent i sociala medier. Vi finns på Facebook, Twitter, Instagram, Youtube och Soundcloud.

Facebook: facebook.com/accentmagasin

Twitter: [@accentmag](https://twitter.com/accentmag)

Instagram: [@accentmag](https://www.instagram.com/accentmag)

Youtube: youtube.com/user/tidningenaccent

Soundcloud: soundcloud.com/accentmag

Andra saker på webben du inte vill missa

- Livsstilspriset till ungdomsorganisation i Jönköping
- Alkoholkonsumtionen ökar kraftigt i Vietnam
- Narkotikadebattörer kräver möjlighet att rädda liv
- Aktivitetsrekord för Vit jul
- Trygg jul med nyktert firande

Så mycket mer Accent – fast på internet

Visste du att Accent även finns på nätet?

På www.accentmagasin.se uppdaterar vi med nyheter varje dag. En del hamnar i tidningen, andra inte. Genom att gå in på www.accentmagasin.se/bonus kan du se några av de webbunika saker som vi tipsar om här på sidan.

Tipsa oss på Accent!

Finns det något du tycker vi borde skriva om? Har du andra idéer? Skriv till accent@iogt.se eller mejla direkt till vår digitalredaktör Jens Wingren: jens.wingren@iogt.se

Kalendarium för IOGT-NTO 2017

Januari

Jan-feb Föreningsårsmöten
20 Förbundsstyrelsemöte
21-22 Januarikonferens, Stockholm
27-28 NBV: Huvudmannamöte

► FOKUS

Januarikonferens, Stockholm

En samling för dig som sitter i en distriktsstyrelse, är anställd vid distriktet eller arbetar som utvecklingskonsulent.

Februari

Jan-feb Föreningsårsmöten
3 Accent nr 1 ges ut
1/2-30/11 Ansökningsperiod för lokala utvecklingsprojekt
23 Inspirationsträff: internationellt arbete lokalt

► FOKUS

Föreningsårsmöten

Delta i din lokalförenings årsmöte och var en del av vår demokratiska process. När vi gör saker tillsammans i föreningen skapar vi förändring. Här planerar vi det kommande året för föreningen.

Mars

Mars-april Distriktsårsmöten
8 Internationella kvinnodagen
10-12 Engagemangskickoff
17 Accent nr 2 ges ut
17-19 Förbundsstyrelsemöte, Dagöholm

► FOKUS

Distriktsårsmöte

Våra distriktsårsmöten är en demokratisk samling där ombud från alla föreningar träffas för att ta ställning till planer för framtiden i distriktet. Även de som inte är ombud är välkomna.

Insamling

En insamling till vårt internationella arbete genomförs.

April

Mars-april Distriktsårsmöten
18 Motionsstopp, kongressen
28 Accent nummer 3 ges ut
27 Inspirationsträff: internationellt arbete lokalt
29 Sista ansökan till Strandmanfonden

► FOKUS

Distriktsårsmöte

Våra distriktsårsmöten är en demokratisk samling där ombud från alla föreningar träffas för att ta ställning till planer för framtiden i distriktet. Även de som inte är ombud är välkomna.

Maj

5-7 Förbundsstyrelsemöte
5-7 Socialt forum
25 Folknykterhetens dag
22-28 Folknykterhetens vecka

► FOKUS

Folknykterhetens vecka 22-28 maj

Under Folknykterhetens vecka sprudlar det av aktiviteter i våra distrikt och föreningar. Vi tar chansen att berätta för fler om vårt påverkansarbete.

Juni

27 Förbundsstyrelsemöte
16 Accent nr 4-5 ges ut
27/6-2/7 IOGT-NTO-rörelsens kongresser, Karlstad

► FOKUS

IOGT-NTO-rörelsens kongresser

Mötesplatsen för alla som är intresserade av att diskutera viktiga framtidsfrågor och utbyta erfarenheter med andra medlemmar i rörelsen. Vi utlovar ett brett utbud av seminarier, utflykter, fester och kongressförhandlingar vilket gör besöket både viktigt och roligt.

Juli

2-9 Almedalsveckan

► FOKUS

Insamling hela sommaren till förmån för vårt sociala arbete för barn och unga. Sprid gärna våra fantastiska sommaraktiviteter till fler.

Augusti

21-23 Rörelsegemensam personal-samling
24-27 Förbundstyrelsens strategidagar
31 Sista ansökan till Oskar Franzéns Stipendiefond
31 Inspirationsträff: internationellt arbete lokalt

September

1 Accent nr 6 ges ut
8-10 Regionala kurs-kurshelger
22-23 Förbundsstyrelsemöte
23-24 Samling för distriktsordförande och distriktskassörer, Stockholm
29-30 Engagemangskonferens
28/9-1/10 Bokmässan i Göteborg

► FOKUS

Engagemangskonferens

Vi träffas för att få tips och idéer för att fler ska kunna engagera sig mer.

Oktober

Insamling världens barn
1-31 Engagemangsmånad
3 International Drinking day
6 Accent nr 7 ges ut
20 Sista anmälan till frågetävlingen Pumpen 2017
26 Inspirationsträff: internationellt arbete lokalt

► FOKUS

Engagemangsmånad

Värkning.

November

5 IOGT-NTO fyller 138 år
10 Accent nr 8 ges ut
10-12 Verksamhetsforum, Tollare folkhögskola
16 Pumpen
20-21 Förbundsstyrelsemöte

► FOKUS

Verksamhetsforum, Tollare folkhögskola

Mötesplatsen för intressanta seminarier och föreläsningar och vi lovar att det finns godbitar för alla oavsett om du är alldeles ny medlem eller om du har varit medlem en längre tid.

December

1/12-6/1 Vit jul
1-31/12 Insamling till förmån för Vit jul
22 Accent nr 9-10 ges ut

► FOKUS

Vit jul

IOGT-NTO-rörelsen arrangerar Vit jul-aktiviteter för barn och unga runt om i landet under jullovet. Vi skapar mötesplatser för barn och unga samtidigt som vi uppmanar alla vuxna att fira en alkoholfri jul.

Posttidning B

Accent, Box 12825

112 97 Stockholm

Vi vill bli ännu bättre på att rekrytera och ta hand om nya medlemmar. Därför bjuder vi in dig som värvat under 2016 till en konferens. Detta gör vi för att inspirera och ge dig nya verktyg för framtida värvning. Vi vill också ta del av dina erfarenheter för framtidens rekryteringsarbete.

Under konferensen får du en utbildning i IOGT-NTO:s nya metoder och material för rekrytering. Du får utbyta erfarenheter med andra värvare och även dela med dig av tips och idéer för hur vi ska utveckla oss ytterligare.

Välkommen till en viktig helg för IOGT-NTO:s framtid.

Datum och plats

11-12 mars 2017

Stockholm Quality Hotel Globe

Kostnad

0 kr för deltagare som betalat sin egen medlemsavgift för 2017 och värvat minst en betalande medlem under 2016.

Anmälan och information

Anmäl dig via iogt.se/events senast 3 februari 2017. Vid frågor kontakta:

Robert Kaskas | 0733-72 62 44

Robert Lindh | 0733-72 62 19